

MITEN MAAKUNTA MAKAA

VARSINAIS-SUOMEN MAAKUNTAOHJELMAN SEURANTA
TOIMENPITEITTÄIN VUONNA 2014

MITEN MAAKUNTA MAKAA,
VARSINAIS-SUOMEN MAAKUNTAOHJELMAN SEURANTA TOIMENPITEITTÄIN
VUONNA 2014

Varsinais-Suomen liitto
PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku
p. (02) 2100 900
fax. (02) 2100 901

SAATTEEKSI

Varsinais-Suomen maakuntaohjelman toteutumista seurataan vuosittain. Seuranta tehdään kaksiosaisena siten, että se koostuu maakunnan kehitykseen keskittyvästä osasta "Miten Varsinais-Suomi makaa, Maakunnan kehittämisen näkökulmia 2014" ja tästä yksityiskohtaisemmasta osasta "Miten maakunta makaa, Varsinais-Suomen maakuntaohjelman seuranta toimenpiteittäin vuonna 2014."

Tässä raportissa Varsinais-Suomen liiton toimenpiteille nimeämät vastuuhenkilöt ovat raportoineet toimenpiteiden toteutumisesta keväällä 2014. Mukana ovat kaikki Varsinais-Suomen maakuntaohjelman 2011–2014 toimenpiteet. Tämä raportti muodostaa pohjan seurannan yleisemmälle osalle.

Turussa 16.6.2014
VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

VASTUUHENKILÖIDEN RAPORTIT MAAKUNTAOHJELMAN 2011-2014 TOTEUTUMISTILANTEESTA KEVÄÄLLÄ 2014

Vastuuhenkilöt:	Käytetyt lyhenteet
CG = Carola Gunell HH = Hannele Hartikainen SH = Sami Heinonen EH = Esa Höglblom TJ = Timo Juvonen VMK = Veli-Matti Kauppinen AK = Aleksis Klap LL = Laura Leppänen SP = Sonja Palhus PP = Petteri Partanen VR= Ville Roslakka JV = Janne Virtanen JÅÅ = Jessica Ålgars-Åkerholm KÄ = Kaisa Äijö	AMK = ammattikorkeakoulu CPMR = Perifeeristen merellisten alueiden liitto (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe) EAKR = Euroopan aluekehitysrahasto ELY = elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ESR = Euroopan sosiaalirahasto ICT = Information and Communication Technology KASTE = sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KESU = koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma MMM = maa- ja metsätalousministeriö MRL = maankäyttö- ja rakennuslaki MYR = maakunnan yhteistyöryhmä OKM = opetus- ja kulttuuriministeriö OSKE = osaamiskeskusohjelma SYKE = Suomen ympäristökeskus TEM = työ- ja elinkeinoministeriö TOTSU = maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma TSEK = Turun seudun kehittämiskeskus TY = Turun yliopisto VSL = Varsinais-Suomen liitto YM = ympäristöministeriö YVA = ympäristövaikutusten arviointi ÅA = Åbo Akademi ÄRM = äkillinen rakennemuutos

Arvio toimenpiteen toteutumistilanteesta:

x	Ei ole aloitettu
xx	Edennyt heikosti
xxx	Edennyt kohtalaisesti
xxxx	Edennyt hyvin
xxxxx	Toteutunut

5.1 Monipuolinen osaaminen ja kilpailukykyiset elinkeinot

5.1.1 Osaavan työvoiman saannin varmistaminen ja työllisyyden turvaaminen

Toimenpide X X X ☐ ☐	Aktivoidaan työllisyyspolitiikkaa <ul style="list-style-type: none"> toteuttamalla nuorten koulutus- ja työllisyystakuu lisäämällä työkokeiluja ja kuntouttavaa työtoimintaa kehittämällä toimintamalli harjoittelupaikkojen järjestämiseksi korkeakouluista valmistuneille
Päävastuutahot	ELY, korkeakoulujen rekrytointipalvelut
Toteuttamis-aikataulu	Koko ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	<p>Nuorisotakuu on mm. TE-toimistossa ja ELY-keskuksessa vahvasti esillä. Nuorten palveluun kiinnitetään erityistä huomiota ja tilannetta seurataan säännöllisesti. Lisäksi kohdennetaan ja aktivoidaan nuoria palveluihin ja ollaan tiiviissä vuorovaikutuksessa eri tahojen kanssa. Nuorten ääntä on prosessinomaisesti kuultu työvoimahallinnossa paremman asiakaspalvelun kehittämiseksi. Asetettuja tavoitteita palvelujen tarjoamisessa ja aikatauluissa pystytään verrattain hyvin toteuttamaan.</p> <p>Varsinais-Suomi pärjää hyvin nuorisotakuun toteutuksessa valtakunnallisessa vertailussa erittäin haasteellisesta työmarkkinatilanteesta huolimatta. Työkokeiluja ja kuntouttavaa työtoimintaa on saatu lisättyä kuntien tiukentuvasta taloudesta ja vaikeasta työmarkkinatilanteesta huolimatta. Työkokeilupaiikkojen löytyminen vaatii nykytilanteessa erityisen määrätietoista toimintaa, laajaa verkottumista ja sinnikkyyttä. Korkeakouluista valmistuneiden harjoittelupaikkojen saamista auttaa osaltaan Ready Study Go Turku -toimintamalli, jossa toimijoina ovat alueen korkeakoulut ja elinkeinoelämä sekä Turun kaupunki.</p>

Toimenpide X X X ☐ ☐	Lisätään ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkoja maakunnan tarvetta vastaavasti ja perustetaan sitä koskeva maakunnallinen koulutuspaikkapankki.
Päävastuutahot	Oppilaitokset
Toteuttamis-aikataulu	Ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 1.4.2014	<p>KESU -kauden 2011 - 2016 prosessin yhteydessä ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja lisättiin maakunnassa maltillisesti. Muista maakunnista paikkoja lisättiin Pirkanmaalla maltillisesti ja metropolialueella merkittävästi. Muissa maakunnissa aloituspaikkoja karsittiin varsin selvästi.</p> <p>Uuden KESU -kauden 2015 - 2020 valmistelu on käynnistynyt ns. perusuran määrittelyjen muodossa (skenaariorajoitukset) alkuvuonna 2014 ja varsinaiseen koulutuspaikkamääritysvaiheeseen päästään aikaisintaan loppuvuodesta 2014. Mikäli prosessi etenee perinteisesti, niin maakuntien lausuntovaihe tapahtuu vuoden 2015 aikana. Koko koulutussektori on lähes jatkuvan muutoksen tilassa rakenteellisten uudistusten vuoksi ja hallituksen rakennepoliittiset sopeutustoimet heijastuvat vahvasti ammatilliseen opetukseen. Tämä heijastuu myös KESU -prosessiin. Koulutuspaikkapankki -asiaa on aikaisemmin käsitelty keskeisten sidosryhmien kanssa ja selvitelty asiaa OKM:stä. Asia on jo aiemmin todettu lainsäädännöllisesti vaikeaksi toteuttaa (todettu jo aiemmissa MOT -raporteissa). Osana valtiontalouden sopeuttamisohjelmaa II asteen järjestäjäverkkoa (ml. lukiot) uudistetaan 1.1.2017 mennessä, jolloin järjestämisluvut uudistetaan. Samalla valtionosuuksia karsitaan merkittävästi. Tämä johtanee myös Varsinais-Suomessa rakenteellisiin muutoksiin.</p>

Toimenpide X X ☐ ☐ ☐	Tuetaan koulutuksen järjestäjaverkon kehittämistä maakunnan erityispiirteet huomioon otta- vaksi mukaan lukien ruotsin kielen opetus.
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	Ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 1.4.2014	<p>Maakunnan kehittämisrahahankkeen "Ammatillinen koulutus Varsinais-Suomessa 2015" tuottama loppuraportti ja ehdotukset käsiteltiin maakuntahallituksessa vuoden 2012 alussa. Loppuraporttia on käsitelty myös maakunnan yhteistyöryhmässä sekä koulutusjaostossa. Raportti toimitettiin myös kuntiin käsiteltäväksi. Asiassa ei tuolloin ollut löydettävissä maakunnallista linjausta eikä esimerkiksi MYR:n koulutusjaostolla ole näin ollut edellytyksiä viedä asiaa eteenpäin osaltaan (vrt. toimeksianto). Järjestäjaverkkoasiaan liittyen Turun kaupunki valmistelee Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuksen ja oppisopimustoimiston siirtoa Turun aikuiskoulutussäätiölle. Asian eteneminen selkeyttäisi Turun alueen ammatillisen koulutuksen tilannetta (ammattillista aikuiskoulutusta ja oppisopimusta tuotetaan molemmissa organisaatioissa, joka ei ole ollut toiminnallisesti optimaalinen ratkaisu). Asia on jäänyt toistaiseksi "pöydälle" muiden prosessien ajaessa ohitse (mm. kunta- ja sote -uudistukset). Asiassa on myös osakeyhtiöittämiseen liittyviä haasteita mm. EU:n kilpailutussäädösten osalta. Omaehtoinen järjestäjaverkon kehittäminen ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti maakunnallisen tahtotilan puuttuessa.</p> <p>Hallituksen rakennepoliittiset toimet vaikuttavat merkittävästi II asteen ammatilliseen koulutukseen suunnattaviin valtionosuuksiin ja lisäksi järjestämisluvut uusitaan 1.1.2017 lukien. OKM:n asiaa koskevat kirjeet lähtevät 2015. Järjestäjaverkkoon on siis odotettavissa muutoksia viimeistään 2017 alusta lukien ja ainakin pienemmät järjestäjät ovat haasteellisen tilanteen edessä. Opetusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan kriteerejä, joiden perusteella jatkossa saa järjestää toisen asteen eli lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten koulutusta.</p>

5.1.2 Yritystoiminnan ja yhteistyöverkostojen vahvistaminen

Toimenpide X X X X ☐	Ylläpidetään telakkateollisuuden ja sen alihankintaverkoston toimintakyky ja osaaminen.
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-
Vastuuhenkilön arvio PP 12.5.2014	<p>Turun telakalla on rakenteilla kaksi TUI –risteilijää. Ensimmäisen on määrä valmistua toukokuussa 2014 ja toisen siitä vuoden päästä. Näiden lisäksi Turun telakalla ei ole yhtään tilausta sisällä. STX:n päävelkoja Korean Development Bank on ilmoittanut, että se aikoo saada STX:n Euroopassa sijaitsevat telakat (Suomi ja Ranska) kaupaksi kesäkuuhun mennessä. Turun telakan osalta neuvotteluja käydään saksalaisen Meyer Werftin ja Suomen valtion kanssa.</p> <p>TEM:n asettama Meriteollisuus 2020 –kilpailukykytyöryhmä jätti mietintönsä kesäkuussa 2013. Samanaikaisesti sitä täydentämään julkaistiin Meri- ja metalliteollisuuden alueellinen kilpailukykyohjelma Turku Seas 2020. Varsinais-Suomen telakkatyöryhmä on jatkanut työtään telakkateollisuuden toimintakyvyn turvaamiseksi. Valtion panostuksia meriteollisuuteen viime aikoina ovat olleet mm. TEKESin uusi Arktiset meret 2013 - 2017 –ohjelma, jonka keskeisiä liiketoiminta-alueita ovat laiva- ja meriteollisuus, arktinen ja muu meriliikenne, offshore-teollisuus sekä ympäristöteknologia. TEKESin rahoitus ohjelmassa on 100 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on käytössä 4 miljoonaa euroa meriteollisuusalan yritysten ja tutkimuslaitosten verkostoitumishankkeisiin. Tästä ohjelmasta TEM myönsi huhtikuussa Turkuun rahoitusta kolmelle merkittävälle meriteollisuushankkeelle, joiden kokonaisvolyymi on 1,8 miljoonaa euroa. Hankkeiden tavoitteena on suomalaisen meriteollisuuden uudistaminen ja uusien toimintamallien kehittäminen perinteisen telakkateollisuuden rinnalle. Hankkeet ovat Tulevaisuuden terävin Meriteollisuus Maailmassa: Trimmi-hanke, FinBraTech-hanke sekä Turku Seas 2020 -kilpailukykyohjelman koordinoitihanke.</p> <p>Noin 40 % koko Suomen meriteollisuuden työpaikoista ja yritystoimipaikoista sijaitsee Varsinais-Suomessa. Telakan alihankkijaverkosto on jossain määrin onnistunut monipuolistamaan toimintaansa ja saanut myös merkittäviä kauppia mm. Ranskassa rakennettavaan OASIS 3- risteilijään liittyen. Toimenpiteen toteutuminen on vielä edennyt hyvin, mutta omistajuuteen liittyvät riskit voivat muuttaa tilanteen nopeastikin.</p>

Toimenpide	Varaudutaan rakennemuutoksiin ja luodaan uusia kasvualoja.
X X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio CG 27.3.2014	<p>Äkillinen rakennemuutos tilanne: Meri- ja metalliteollisuuden toimialan äkillinen rakennemuutosstatus loppui vuoden 2012 lopussa. Salon seutukunta ja Kemiönsaaren kunta ovat äkillisiä rakennemuutosalueita vuoden 2015 loppuun saakka.</p> <p>Salon seudulla ja Kemiönsaarella käynnistetyt ÄRM-rahoitteiset hankkeet jatkuvat edelleen. Kemiönsaarella on kaksi rakennemuutoksen ongelmiin kohdennettua hanketta, Puls ja Syko, joiden kautta yrityksiä (Puls) ja työttömiä (Syko) autetaan. Toimenpiteistä huolimatta työttömyys on kasvanut ja on edelleen kasvussa. Vuoden vaihteessa se oli 11,3 % (339 henkilöä). Yritystukea on myönnetty noin 1 m €. Uusia yrityksiä rekisteröitiin 43 kpl ja seitsemän uutta työpaikkaa luotiin. FNsteelin tehdasrakennukset ovat edelleen myymättä.</p> <p>Salon tilanne oli vuonna 2013 edelleen erittäin haastava. Työllisyystilanne heikkeni yhä lukuisista toimenpiteistä huolimatta: seutukunnan työttömyysaste oli tammikuussa 2014 maakunnan pahin 15,8 %. Valtioneuvosto myönsikin joulukuussa 2013 Salon seutukunnalle jatkoa äkillisen rakennemuutoksen alueena vuoden 2015 loppuun. Vuoden 2013 loppuun mennessä 105 yritystä oli saanut 158 kehittämishankkeeseen tukea yhteensä yli 10 miljoonaa euroa. Vuonna 2013 yrityksiä perustettiin hieman aikaisempia vuosia vähemmän. Perustettuja yrityksiä oli kuitenkin 279 ja yritysten nettolisäys oli edellisten vuosien tasolla. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä nimesi tammikuussa 2014 Etelä- ja Länsi-Suomesta vain Salon seutukunnan korkeamman yritystuen alueeksi.</p> <p>Meriteknologiateollisuuden osalta tilanne on osittain paranemassa. Monet STX:n aliurakoitsijat ovat saaneet urakoita Ranskasta. Uusien kasvualojen luominen on ollut melko vähäistä.</p>

Toimenpide	Tuotteistetaan ja kaupallistetaan uusia liikeideoita sekä kehitetään uusia tuotekonsepteja (esim. sähköajoneuvokonseptit, ja kanssakäymisen teknologiat).
X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio PP 3.4.2014	<p>ELY –keskuksen Tuoteväylä-palvelu neuvoa keksintöjen edistämiseen liittyvissä asioissa ja auttaa arvioimaan keksintöjä ja innovatiivisia ideoita sekä kehittämään niistä liiketoimintaa. Palvelu on tarkoitettu yksityishenkilöille sekä alkaville ja mikroyrityksille. Tuoteväylä on toiminut Varsinais-Suomessa vuoden 2009 alusta ja tähän mennessä Tuoteväylä-tiimissä on arvioitu jo yli 250 ideaa. Lisensioituja ja kaupallistettuja keksintöjä on syntynyt kahdeksan kappaletta.</p> <p>Turku Science Parkin yhteyteen ollaan perustamassa startup –yritysten kehittämiseen liittyvää AHJO –kehitysympäristöä. Palvelu on tarkoitettu mm. yritystoimintaa suunnitteleville, keksijöille ja muille innovaattoreille, kuten myös korkeakoulu- ja opiskelijalähtöisten innovaatioiden ja liikeideoiden kaupallistajille.</p> <p>Boost Turku auttaa korkeakouluopiskelijoita uusien liikeideoiden kaupallistamisessa ja startup –yritysten perustamisessa. Turun ammattikorkeakoulun SUMMIT -prosessissa on tavoiteltu hankkeiden tulosten konkretisoimista ja tuotteistamista.</p>

Toimenpide	Nostetaan Turku Touring matkailun toimialakehittäjäksi tekemällä siitä aidosti maakunnallinen sekä kehitetään maaseudun ja saariston ympärivuotista matkailua mm. lisäämällä sisältöjen tarjontaa (esim. terveystmatkailu, elämysmatkailu, hiljaiset alueet).
X X X	
Päävastuutahot	Turku, matkailujärjestöt
Toteuttamis-aikataulu	Ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 1.4.2014	<p>Turku Touringin toiminta on vakiintunut maakunnan matkailun kehittämistyön koordinoijana ja matkailuelinkeinon edunvalvojana. Turku Touring kokoaa seutukuntien matkailuvastaavat ja matkailuyrittäjät säännöllisesti matkailuparlamentteihin ja tiedottaa matkailun ajankohtaisista asioista. Markkinoinnissa maakunnan kattava yhteistyö on jo vakiintunutta, sekä kotimaan että ulkomaiden markkinointitoimenpiteissä on aina edustettuna koko Varsinais-Suomi. Turku Touringin verkkopalvelu visitturku.fi on koko maakunnan kattava palvelu. Messuilla Varsinais-Suomi ja Turku ovat samalla osastolla. Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskus on 2012 ollut mukana seitsemässä kehittämishankkeessa, joista Turku Touringin hallinnoimia ovat olleet kolme: Cultural Tourism 2011, Sustainability in Tourism ja Technical Visits China. Lisäksi on vahvistettu yritys yhteistyötä ja kehittämistarpeiden tunnistamista, luotu erilaisia yhteistyömalleja sekä vahvistettu maakunnallista matkailun koordinaatiota eri yhteistyöryhmissä.</p> <p>Maakunnan matkailuohjelma 2013 - 2020 jakaa maakunnan erityyppisiin kehittämisvyöhykkeisiin korostaen mm. saaristoa. Kulttuurivuosi 2011 nosti matkailijamäärät Turussa huomasti ylöspäin minkä jälkeen on tapahtunut laskua. Venäjän taloustilanne luo alalle valtakunnallisesti synkkiä pilviä. Kongressien osalta juuri valmistui tutkimus jonka mukaan Suomeen jäävä tulo on 117 milj. € ja pelkästään Turkuun on 12,31 milj. € vuonna 2013. Lisätietoa www.visitturku.fi. Osaamiskeskusohjelman päättyminen, uusi rakennerahastokausi sekä uusi kumppanuusstrategia sekä edellyttävät maakunnallisen yhteistyön kehittämistä että antavat tälle mahdollisuuden. Varsinais-Suomen liiton tulee olla asiassa aloitteellinen juuri uuden maakuntastrategian ja kumppanuusfoorumiajattelun puitteissa. Rahoituksen osalta maaseutuohjelman (ml. Leader) sekä esim. Central Baltic -ohjelman resurssit ovat matkailua ajatellen edelleen vahvat mutta muilta osin julkiset kehittämisresurssit ovat selvästi vähentymässä (mm. kilpailukykyohjelma ja maakunnan kehittämisraha). Toimialalla on edelleen paljon tehtävää alueen mahdollisuuksiin nähden.</p>

Toimenpide	Nostetaan erikoisviljelyn ja siihen perustuvan elintarviketuotannon tutkimusta, osaamista ja jalostusarvoa sekä laaditaan lähistrategia lähituotannon mahdollisuuksien parantamiseksi.
X X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011 - 2014
Vastuuhenkilön arvio SH 27.3.2014	<p>Varsinais-Suomen ELY-keskus on toimintastrategiassaan nostanut lähivuosien painotuksissa yhdeksi keskeiseksi teemaksi koko ruokaketjun kehittämisen. Teema kulkee nimellä: "Lounais-Suomesta koko valtakunnan elintarvikeait-ta: koko ruokaketjun kehittäminen pellolta pöytään huippuelintarvikkeeksi. Teemaa on ennen muuta vienyt eteenpäin VARRU-hanke, jota on rahoittanut Varsinais-Suomen ELY-keskus Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta.</p> <p>Hankeaika on 2011-2013 ja päätavoitteet: 1) yhteistyöverkoston ja varsinaissuomalaisen elintarvikeketjun kehittäminen, 2) uusien avauksien löytäminen ja eteenpäin vieminen ja 3) elintarvikealan strategisen painoarvon lisääminen Varsinais-Suomessa.</p> <p>Hankkeen kohderyhmänä ovat Varsinais-Suomen elintarvikeketjun toimijat pellolta pöytään ja takaisin pellolle- periaatteella. Hanke on kerännyt yhteen Varsinais-Suomen elintarvikeketjun toimijat alkutuotannosta, mikro-, pk- ja suuryrityksiin, tutkijoihin, oppilaitoksiin ja kehittäjiin. VARRU:n keräämää olemassa olevaa ja sen kautta luotavaa tulevaisuusaineistoa on käytetty Varsinais-Suomen maakuntaohjelman valmistelun tukena sekä tulevan ohjelmakauden kehittämistoimien kohdentamiseen. VARRU on päätymässä vuonna 2014 ja se on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Hanke on saanut kohtuullisen paljon julkisuutta ja tuonut lähiruoka-ajattelun kansantajuisesti lähelle kuluttajia. MAUSTA LIIKETOIMINTAA -hanke on niin ikään tuonut lisäarvoa lähiruoka-ajattelulle. Hankkeessa panostetaan tuotekehitykseen ja siinä toimitaan yhteistyössä mm. VARRU-hankkeen kanssa. Kohderyhmänä ovat pienet elintarvikealan toimijat. Muista hankkeista mainittakoon PRIMA-hanke, jossa on panostettu erikoisviljelyyn kohteenaan Kemiönsaaren viljelijät. Kemiönsaarihan on tunnettu esim. omenoiden viljelystä.</p>

Toimenpide	Tuetaan kalatalouden toimintaedellytyksiä ja edistetään kalankasvatuksen sijainnohjausta. Toteutetaan Vakka-Suomen kalastuspuisto.
X X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011 - 2014
Vastuuhenkilön arvio SH 27.3.2014	Elintarvikekalatalouden toimintaohjelman 2007 – 2013 mukaisesti Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut -ryhmän kautta on tuettu kalatalouden toimintaedellytyksiä: esim. Käldingen kalasataman uusi lajittelukeskus ja Taivassalon Tuomaraisten kalasataman kehittäminen. Ammattikalastuksen ja ennen muuta kalankasvatuksen sijainnohjausta on tehotettu ympäristöhaittojen vähentämiseksi ja alan imagon parantamiseksi. Kalankasvatuksen ympäristöohjeistuksen uusittu versio valmistui VARELYN vetämänä tammikuussa 2013. Poistokalastushankkeet Saaristomerellä ja Selkämerellä jatkuivat vuonna 2013 ja linkittyivät myös aiemmin mainittuun VARRU-hankkeeseen (lähiruoka). Naantalien kaupungin ja Airisto-Velkuan kalastusalueen toimesta on jo aiemmin valmistunut ”Elinkeinokalataloudellinen kehittämisohjelma”. Kalastus otettiin kohtuullisesti huomioon Selkämeren kansallispuistoa perustettaessa. Metsähallituksen Selkämeren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnittelun laadinnassa otetaan erityisesti huomioon kalatalouden erityistarpeet. Vakka-Suomen kalastuspuiston kalatalousryhmän toimintaa on tuettu ja uudelle ohjelmakaudelle 2014-2020 on perustettu työryhmä rakentamaan kehittämissuunnitelma Vakka-Suomelle ja Satakunnalle. Vastaava suunnitelma on valmisteilla ”I samma båt-Samassa veneessä”-yhdistyksen toimesta Saaristomerelle. I samma båtin hakemus on jätetty MMM:öön, mutta päätökset asiassa tehdään vasta loppuvuodesta 2014. Kalatalousryhmien jatko ei tämän hetken (3/2014) tilanteen mukaan ole täysin varmaa, mutta todennäköistä. Toiminta on saanut voimakasta kritiikkiä osakseen erityisesti Ammattikalastajien etujärjestöltä. Erityistä kritiikkiä on tullut tiedotustoiminnasta.

5.1.3. Maakunnan korkean osaamisen vahvistaminen ja uuden teknologian käyttöönotto

Toimenpide	Vahvistetaan maakunnallisen teknologia/business –kampuksen toimintaa ja nostetaan se nykyistä korkeammalle tasolle. Tähän liittyen
X X X X	<ul style="list-style-type: none"> - uudelle osaamiskeskuskaudelle Varsinais-Suomen osaamiskeskuksen toimialoiksi määritellään: bioalat, meriklusteri, funktionaaliset materiaalit, elintarvike, ICT sekä matkailu ja luovat toimialat. - aktivoidaan korkeakoulujen ja osaamiskeskuksen yhteyksiä elinkeino- ja muiden toimijoiden kanssa toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseksi
Päävastuutahot	Korkeakoulut, Turku Science Park
Toteuttamis-aikataulu	Ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 1.4.2014	<p>Nykyinen osaamiskeskusohjelmakausi päättyi perusrahoituksen osalta 31.3.2014 ja muun ns. erillis- ja korkorahoituksen osalta 30.5.2014. Vuonna 2013 -2014 keskeisimmät toiminnan painopisteet ja sisällöt ovat olleet:</p> <p>Vetovoimaiset innovaatioympäristöt:</p> <p>Uusien innovaatioympäristöjen suunnittelu jatkuu. Suunnittelu kohteena oli erityisesti Turun uusi kasvuyrittäjyyskeskus – Ahjo. Myös Aistila -hankkeen kehittämistä jatkettiin ja se saikin Tekesin rahoituksen toimintamallin kaupallistamiseen. Auria biopankin toiminnan kehittäminen jatkuu ja mm. toimintalupahakemus jätettiin Valviralle. Expert-Village-konseptin toiminnan jatko pyrittiin varmistamaan. Metallituote- ja koneenrakennusalan strategisen huippuosaamisen keskittymä FIMECC Oy avasi erityisesti meriteollisuuden uusiutumiseen tarkoitettua yhteisöllisen työtilan 28.10.2013 Turun Kupittaalla. FIMECC Factoryssa työskennellään uudelleenlaisin työmenetelmin yhteisessä tilassa taustaorganisaatiostaan riippumatta yhteisten tavoitteiden hyväksi ja suurten haasteiden voittamiseksi.</p> <p>Uudistuva liiketoiminta:</p> <p>Työ vastuullisuus teeman alla jatkuu ja esimerkiksi vastuulliset julkiset hankinnat -hanke on edennyt ripeasti. Elämän merkit-hankkeessa jatkettiin biomarkkerien kehittämistä valittujen syöpäsairauksien diagnosointiin tuottaen mm. uusia start-up yrityksiä Mausta liiketoimintaa - Tuotekehitysklinikka hankkeessa on mukana 8 PK-yritystä, joiden tuotekehitys-, markkinointi- ja vientiosaamista sekä asiakasymmärrystä kehitettiin. Futuristic History -hanke on tuottanut virtuaalimallinnusta ja lisättyä todellisuutta hyödyntävän mobiilisovelluksen.</p> <p>Kasvuhakuinen, kansainvälistyvä liiketoiminta:</p> <p>Elintarvike tutkimuksen yhteishanke korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön Perun La Molina -maatalousyliopiston kanssa käynnistyi syksyllä 2013 ja jatkuu vuoden 2015 loppuun. Projekti sisältää OSKE-mallin vientiä sekä elintarviketieteen tohtorinkoulutusohjelman rakentamista Perun La Molina-yliopistoon. Meri-OSke osallistuiin merilogistiikan ja meriteollisuuden messujen valmisteluun. Messut järjestetään Turun messu- ja kongressikeskuksessa marraskuussa 2014. Team Finland Road Show Kiinaan ja Venäjälle toteutui suunnitellusti.</p> <p>Turku on mukana INKA –ohjelmakokonaisuudessa partnerina Oulun ja Tampereen vetämissä kokonaisuuksissa. Myös kasvusoimintaa –kokonaisuus sisältää alkuperäisen INKA -hakemuksen aihioita. Turku Science Park Oy:n roolia alueen innovaatiotoiminnan vetäjänä ja kehittäjänä on murrosvaiheessa mahdollista vahvistaa. Turun yliopiston uusi Braheakeskus vahvistaa mahdollisuuksia lisätä tutkimusperusteista yhteistyötä alueella ja samalla korkeakoulujen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.</p>

Toimenpide	Vahvistetaan meriklusteria perustamalla meriteknikan kehittämiskeskus ja käynnistämällä meriteollisuusalan yliopistotasoinen koulutus Turussa. Alueellistetaan Syken Merikeskuksen toimintoja Turkuun.
X X X	
Päävastuutahot	TY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio PP 3.4.2014	<p>Lounaisrannikko (LOURA) –yhteistyössä on perustettu meriteknikan ylemmän tutkimuksen ja koulutuksen innovaatioalusta Meridiem. Innovaatioalusta on yhteistoimintamalli, joka integroi alueen meriteollisuuden rakenteet, toimijat ja osaamisen nykyistä tiiviimpään yhteistyöhön ja jolla tehostetaan koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoimia elinkeinoelämän sekä yliopistojen ja korkeakoulujen rajapinnassa.</p> <p>Meridiemissä toimivat seuraavat korkeakoulut ja yliopistot: Aalto-yliopisto, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Yrkeshögskolan Novia ja Åbo Akademi. Turun kaupunki panostaa tutkimusryhmän perusrahoitukseen yli miljoona euroa kolmivuotiskaudella 2013–2015.</p> <p>Turun seudulla on 12 alalle kouluttavaa tai alaa tutkivaa oppilaitosta, joista kuusi on korkeakouluja tai yliopistoja.</p> <p>Syken Merikeskuksen toimintojen alueellistaminen Turkuun ei ole edennyt.</p>

Toimenpide	Kehitetään Turun biokuvantamisen keskukselta Pohjoismaiden johtava alan keskus.
X X X X	
Päävastuutahot	Yliopistot
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 2.4.2014	<p>Turku Biolumaging -infrastruktuuri toimii osana Finnish Biolumaging- eli FiBI-verkoston. FiBI-verkosto perustettiin euroopanlaajuisesta Euro-Biolumaging-hanketta varten, jolle haetaan rahoitusta Suomen Akatemialta kevään FIRI2014-haussa. FiBI:n sai vuonna 2013 kolmen vuoden rahoituksen Biokeskus Suomelta, joka Turun osalta kattaa teknikko- ja koordinaatiokulut. Biokeskus Suomen rahoituksen voimin FiBI sai nostettua Euroopan biologisen ja biolääketeollisuuden kuvantamisen (Euro-Biolumaging, EuBI) -ESFRI-hankkeen Suomen osalta mukaan Suomen Akatemian tiekartalle 2014-2020.</p> <p>Sekä kansallisia että kansainvälisiä infrastruktuurihakemuksia koordinoidaan Turku Biolumagingin voimin, joka puolestaan kasvattaa Turun merkitystä Suomen biokuvantamisen johtoyksikkönä. Kuvio on haastava ja moni-mutkainen, sillä viime vuoden Biokeskus Suomen hakemusta on jouduttu päivittämään ottaen huomioon FIRI2014 haku. Tilanteen haastavuudesta huolimatta liiton tulee tukea biokuvantamiskokonaisuutta johdonmukaisesti.</p> <p>Åbo Akademi ja Turun yliopisto ovat myös tehneet esityksen Euro-Biolumagingin johto- ja koordinaatiokeskuksen saamiseksi Suomeen. Åbo Akademi ja Turun yliopisto ehdottavat, että Suomi lähtisi aktiivisesti hakemaan Euro -Bioimaging - tutkimusinfrastruktuuriverkoston johto- ja koordinaatiokeskuksen isäntämaan asemaa. Yliopistot ovat pyytäneet OKM:n ja Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurien asiantuntijaryhmältä pikaista puolta asiaalle. Suomi on keskuksen potentiaalisena sijaintipaikkana saanut myönteistä huomiota eurooppalaisilta toimijoilta.</p>

Toimenpide	Kehitetään ympäristö- ja vihreää taloutta ja edistetään yritystoimintaa näillä aloilla .
X X X X	
Päävastuutahot	TSEK
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio pp 3.4.2014	<p>Energia- ja ympäristöala on nimetty yhdeksi lounaisrannikkoyhteistyön (LOURA) lippulaivaksi. Alan neljäksi kärjeksi on valittu bioenergiaan ja kierrätykseen liittyvä resurssien tehokas hyödyntäminen, vesialan innovatiiviset ratkaisut, ydinvoima-alan koulutus sekä offshore -tuulivoiman rakentaminen.</p> <p>Varsinais-Suomessa verkostoituminen on jatkunut, mutta vieläkin verkostoitumisponnistelut eivät täysimääräisesti näy esimerkiksi alueen yritysten Tekes-hakemuksina. Positiivista on se, että kaupungit alkavat havahtua asian tärkeyteen. Verkostoitumista ja eri toimijoiden törmäyttämistä edistetään mm. kierrätysliiketoiminta ja resurssitehokkuus-hankkeessa (RESU).</p> <p>eGreenNet -ympäristöosaamisverkosto on ympäristöliiketoiminnan alueelliseen vahvistamiseen ja tehostamiseen keskittyvä projekti. eGreenNet pyrkii kokoamaan Varsinais-Suomen alueen ympäristöosaajat ja apua tarvitsevat yritykset yhteen luoden verkoston, josta jokainen verkoston jäsen hyötyy. Lopputuloksena syntyy uusia innovaatioita ja kannattavaa liiketoimintaa.</p> <p>EETU-hankkeessa luodaan maakuntaan energianeuvojaverkosto, jolloin jokaisesta seutukunnasta löytyy energianeuvontaa antava taho. Neuvonnalla parannetaan maaseudun yritysten toimintaedellytyksiä tarjoamalla erilaisia keinoja energiakustannusten pienentämiseksi.</p> <p>Lupaavia esimerkkejä ympäristöalan yritystoiminnasta löytyy mm. jätehuolto- ja kierrätyspalveluiden järjestämisestä.</p>

5.1.4. Kansainvälistäminen

Toimenpide	Maakunnan yrityselämää kansainvälistetään
X X X X	<ul style="list-style-type: none"> - kouluttamalla ja tukemalla kasvuhakuisten pk-yritysten vientiponnisteluja asiantuntija- ym. palveluin - tehostamalla palveluja uusien ulkomaalaisten yritysten toiminnan laajentumiseksi/siirtymiseksi maakuntaan.
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio pp 3.4.2014	<p>Varsinais-Suomessa julkiset kansainvälistymispalvelut yrityksille tuotetaan tiiviissä yhteistyössä Team Finland Varsinais-Suomen toimesta. Team Finland Varsinais-Suomi –verkostossa toimii tällä hetkellä 15 organisaatiota. Verkostoa koordinoi maakunnassa Varsinais-Suomen ELY-keskus.</p> <p>Vuoden 2013 aikana ELY-keskuksen tarjoamien ja välittämien julkisten kansainvälistymispalveluiden asiakkaina oli yhteensä 438 yritystä, joista uusia yrityksiä suhteessa kahteen edeltävään toimintavuoteen verrattuna oli 206 kappaletta. Näiden lisäksi neuvontapalveluissa oli 72 uutta yritystä, joiden osalta neuvonnan jälkeen ei tehty jatkotoimenpiteitä. Vuoden 2011 ja 2012 asiakkaiden osalta kansainvälistymispalveluita hyödynsi edelleen vuonna 2013 160 yritystä.</p> <p>Ulkomaalaisten yritysten saamiseen alueelle tähtäävässä Invest In –toiminnassa on Salossa menossa raken-nemuutosvaroilla rahoitettu Invest In Salo -hanke. Myös Turun Seudun Kehittämiskeskuksessa panostetaan Invest In –toimintaan. Vakka-Suomessa on menestystä saatu mm. soijatehtaan sijoittumisen kautta.</p>

5.1.5 Luovat toimialat

Toimenpide <table border="1"> <tr> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> </tr> </table>	X	X	X	X	X	Myönnetään jokavuotinen julkinen palkinto alueen luovan toimialan parhaista innovaatioista, joiden valintakriteerit tukevat maakunnan elinkeinopoliittisia tavoitteita.
X	X	X	X	X		
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto					
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014					
Vastuuhenkilön arvio PP 12.5.2014	<p>Varsinais-Suomen liitto järjestää aina keväisin kilpailun nimeltään INNOAURA – Luovaa innovoimaa Varsinais-Suomesta. INNOAURA –kilpailussa valitaan maakunnan alueelta eniten luovuutta, luovaa potentiaalia omaava tai nk. luovien toimialojen liiketoimintaa kehittänyt yritys (voi olla myös yrityksen yksittäinen projekti / hanke / suuremman yhtiön yksikkö).</p> <p>Palkittavan yrityksen tulee olla toiminnassa ja ideoiden pitkälle innovoituna käytännön toteutuksina. Yrityksen pitää olla kotipaikaltaan varsinaissuomalainen, vaikka sen markkinat olisivatkin muualla. Kilpailun valintaraati tekee päätöksen palkinnon saajasta. Palkintona on 8 000 euroa voittajayritykselle. Tämän lisäksi voidaan antaa kunniainintoja.</p> <p>Vuoden 2014 kilpailun voitti turkulaisen NordicEdun esitys NordicEdun Oppimispelit. NordicEdun kehittämät lasten ja nuorten oppimis- ja hyötypelit yhdistävät perinteistä koulutusta uuteen ohjelmisto- ja peliosaamiseen.</p> <p>Vuonna 2013 kilpailun voitti turkulaisen Metaverstas Oy:n hanke Virtuaalioppimisympäristö merittävällisuusharjoitusten tukena. Metaverstaan palkittu hanke kehittää uudenlaista turvallisuusharjoitusta merenkulkualan opis-keljojen ja laivojen henkilökunnan koulutukseen. Virtuaaliharjoitus hyödyntää kolmiulotteista pelitekniologiaa. Vuonna 2012 palkinnon sai turkulaisen LPR-arkkitehtien Helsingin Musiikkitaloon suunnittelema Aicon-katsomotuoli</p>					
Toimenpide <table border="1"> <tr> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	X	X	X			Ylläpidetään ja kehitetään Kulttuuripääkaupunki 2011 -hankkeen keskeisiä ideoita ja verkostoja (esim. kulttuurin alueellinen yhteistyö ja tuotantoedellytykset).
X	X	X				
Päävastuutahot	Turku					
Toteuttamis-aikataulu	2010-2012					
Vastuuhenkilön arvio HH 24.4.2014	<p>Turku 2011 -ohjelma muodostui 165 hankkeesta. Hankkeissa työskenteli vuosina 2010–2011 yhteensä yli 20 000 henkilöä. Valtion taidemuseon ylijohtaja Risto Ruohosen luotsaama Turku 2011 -jatkotyöryhmä valmisteli vuoden 2011 aikana ehdotuksen Turku 2011 -kulttuuripääkaupunkivuoden jatkoksi. Jatkotyöryhmä ehdottaa "Eurooppalainen kulttuuripääkaupunki Turku palaa edelleen" -loppuraportissaan, että kulttuurivuoden jatkoa tulisi rakentaa neljän teeman ympärille. Teemat ovat: "Taide ja kaupunkitila", "Elinkeinoelämä ja luovat alat", "Hyvinvointi ja osallisuus" sekä "Kulttuurivuoden viestinnällinen hyödyntäminen".</p> <p>Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden 2011 yleisösuosikit koettiin Turussa uudestaan kesällä 2012. Vuoden 2011 toimintaa jatkoivat yli 50 Turku 2011 -säätöiltä jatkorahoitusta saavaa hanketta. Tavoitteena on juurruttaa vuoden 2011 parhaat tapahtumat ja hankkeet osaksi pysyvää turkulaista kulttuurielämää.</p> <p>Lähes puolet 2011-ohjelmahankkeista jatkaa toimintaansa toimintamalleina, toistuvina tapahtumina tai kiertävinä esityksinä ja näyttelyinä. Näitä malleja ovat mm. Kaupunginosaviikot, taiteilijajärjestöjen ja taidelaitosten yhteistyöorganisaatio Aurajokiverkosto ry. sekä tiedettä ja taidetta yhdistävä Aboagora-tapahtuma.</p> <p>Logomon kulttuurikeskus avattiin tammikuussa 2011 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden päätapahtumatilaksi. Rakennus toimii edelleen aktiivisena näyttely- ja tapahtumatilana. Logomossa järjestetään paljon erilaisia koti- ja ulkomaisia tapahtumia konferensseista rock-konsertteihin ja banketista oopperaan. Se toimii myös tv-kuvausten kuvauspaikkana. Logomo onkin pääkaupunkivuoden näkyvin ja pysyvin "tuote", joka on tuonut paljon positiivista ilmettä Turkuun.</p> <p>Kesäkuussa 2013 Logomossa avattiin Logomo Byrå -nimiset toimitilat. Byrån 5 000 neliön toimitilat kokoavat saman katon alle lähes 50 yritystä ja runsaat 200 luovan alan ammattilaista. Luovista aloista edustettuina ovat mm. palvelumuotoilu, markkinointi ja mainonta, konsultointi sekä koulutus ja tutkimus. Yritysten toimitilojen lisäksi Logomossa on yli 500 m² taiteilijoiden työ- ja ateljeetiloja.</p> <p>Kulttuuripääkaupunkivuoden jatkoa pohtineen työryhmän raportissa on useita teemoja, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti myös Turun kaupungin toimintamallin uudistamiseen kuten tapahtumatoiminnan kehittäminen, vetovoimatoimintojen edistäminen sekä kaupungin elinkeinohankkeiden (esim. Fortuna-kortteli) kehittäminen. Jatkuvuutta ja jatkotoimenpiteitä on vaikeuttanut se, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja Turku 2011 -säätö eivät ole päässeet yhteisymmärryksen jatkohankkeiden rahoittamisesta.</p>					

Toimenpide	Edistetään "prosentti rakennus- ja korjauskustannuksista taiteeseen"-periaatteen toteutumista.
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2012
Vastuuhenkilön arvio HH 24.4.2014	<p>Varsinais-Suomen taidetoimikunta koordinoi 2010–2011 liiton rahoittamaa Taideaalto-hanketta, jonka tehtävänä oli jalkauttaa prosenttiperiaate maakuntaan, kouluttaa taitelijoita ja rakennuttajia toimimaan prosenttiperiaatehankkeissa ja lisäämään yleistä tietoutta prosenttiperiaatteen eduista. Prosenttiperiaateella tarkoitetaan sitä, että julkista rakennusta suunniteltaessa rakennuskustannuksista noin yksi prosentti varataan rakennuksen tai sen ympäristön taiteelliseen parantamiseen.</p> <p>Taidetoimikunta on ideoinut ja toteuttanut prosenttitaiteen kunniamerkit. Toimikunta luovutti marraskuussa 2010 ensimmäiset varsinaissuomalaiset prosenttitaiteen kunniamerkit Salon kaupungille, Turun kaupungille, Maskun kunnalle, Turun Ylioppilaskyläsäätiölle ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin T-sairaалalle. Vuonna 2012 kunniamerkin sai Laitilan kaupunki kiitoksena satsauksista taiteeseen Kappelinmäen koulun uudistushankkeessa.</p> <p>Keväällä 2012 hankkeen päättyessä julkaistiin teos "Taide rakennushankkeessa – opas tilaajalle", joka auttaa taidehankintoja suunnittelevia tahoja. Oppaan ja prosenttiperiaatteen esille nostamiseksi ja tueksi liiton kulttuuritoimikunta järjesti vuonna 2012 yhdessä taidetoimikunnan kanssa neljä seutukunnittaista prosenttitaide-kuntatapaamista Varsinais-Suomessa (Somero, Kemiönsaari, Laitila ja Pöytyä).</p> <p>Vuonna 2013 valmistui valtion Turun virastotalon remonti. Remontissa huomioitiin prosenttiperiaate. TYKSin T-sairaalan projektia työstettiin edelleen vuonna 2013 ja siitä tehtiin taidejulkaisu. Vuoden 2013 alusta lähtien prosenttiperiaatteen edistäminen on ollut yksi uuden Taiteen edistämiskeskuksen tärkeimmistä valtakunnallisista hankekokonaisuuksista. Varsinais-Suomessa tehdyillä aloitteilla on ollut myös valtakunnallista vaikutusta.</p> <p>Viime vuonna taiteen edistämiskeskuksen organisaatiomuutoksen vuoksi alueille ei saanut palkata uusia läänintaitelijoita. Valmistelussa olivat kuitenkin syksyllä 2013 prosenttiperiaatteen valtakunnallinen vahvistaminen vuonna 2014: kuluvan vuoden alusta eri puolilla Suomea aloitti yhdeksän läänintaitelijaa, joiden työnkuvaan kuuluu prosenttiperiaatteen edistäminen. Taiteen edistämiskeskuksen Lounais-Suomen alueella %-periaatetta työstää yksi läänintaitelija. Lounais-Suomen toimipisteessä aloitti lisäksi tänä keväänä projektisihteeri, joka markkinoi prosenttiperiaatetta ja tiedottaa siitä. Lisäksi yksi harjoittelija auttaa prosenttiperiaatehankkeissa kolmen kuukauden ajan.</p> <p>Prosenttiperiaatetta koordinoidaan Varsinais-Suomesta. Taiteen edistämiskeskus on nimennyt Lounais-Suomen erityisasiantuntijan vastuulle %-periaatteen. Varsinais-Suomi on siis profiloitunut ja profiloituu edelleen %-periaatteen maakuntana</p>

5.2 Eheä yhdyskuntarakenne ja vetovoimainen toimintaympäristö

5.2.1 Vahva vaikuttaja Itämerellä

Toimenpide	Tiivistetään kansainvälistä eri alojen yhteistyötä Itämeren alueella. Turusta kehitetään "merkittävä Itämeren keskus".
X X X X	
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto, Turku
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuva
Vastuuhenkilön arvio SP 28.3.2014	<p>Työ maakunnan aseman vahvistamiseksi Itämeren keskuksena on jatkunut. Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen liiton aloitteesta syntynyt Turku-prosessi jatkoi toimintaansa virallisena osana EU:n Itämeristrategiaa. Turku-prosessin tehtävänä on vastata yhdessä Itämeren valtioiden neuvoston, CBSS:n kanssa strategian ulkoisesta ulottuvuudesta, erityisesti suhteista Venäjään. Vuonna 2013 kolme hanketta sai komissiolta siemenrahoituksen hankevalmisteluun Turun, Hampurin ja Pietarin kesken. Hankkeiden tavoitteena ovat alueemme talouden, kestävän kehityksen ja Itämeren suojelun tilan parantaminen.</p> <p>Vuonna 2013 aloitettiin valmistelut tapahtuman Turku Baltic Sea Days järjestämiseksi Turussa 1 – 5.6.2014. Lisäksi Turku varmistui European Maritime Days – tapahtuman pitopaikaksi vuonna 2016.</p> <p>Yhteistyötä Venäjän kanssa syvennettiin solmimalla yhteistyösopimus Luoteis-Venäjän strategisen kumppanuuden järjestön ja Varsinais-Suomen liiton kanssa marraskuussa 2013 ja esittämällä kutsu Varsinais-Suomeen Turku Baltic Sea Days – tapahtumaan. Yhteistyö Saksan Mecklenburg-Vorpommerin kanssa jatkui ja syksyllä mecklenburg-vorpommerilaiset vierailivat Varsinais-Suomessa. Asialistalla keskityttiin erityisesti kalatalouden kysymyksiin. Puolan Pomeranian kanssa sovittiin yhteistyön elävöittämisestä.</p> <p>Alueen muita toimijoita, esim. Turku Science Park ja Merenkulkualan tutkimus- ja koulutuskeskus, on edelleen mukana Itämeristrategian lippulaivahankkeissa. Vuoden aikana toteutetuilla Central Baltic – ohjelman hankkeilla on myös rooli alueemme Itämeri-yhteistyön eteenpäin viemisessä. Varsinais-Suomen liiton, Turun kaupungin ja korkeakoulujen yhteinen Brysselin toimistomme edustaa kaikkia Suomen Brysselin aluetoimistoja komission epävirallisessa Itämeristrategian contact groupissa. Itämeren alueen yhteistyöasioita on voitu edistää myös CPMR:n kautta. Vuoden 2013 keväällä Varsinais-Suomi liittyi osaksi komission älykkään erikoistumisen alueiden verkostoa (Smart Specialisation Platform).</p>

Toimenpide	Markkinoidaan maakuntaa eri toimijoiden yhteistyönä.
X X X	
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto, Turku
Toteuttamis-aikataulu	2011–2014
Vastuuhenkilön arvio JÄÄ 21.3.2014	<p>Maakunnan yhteismarkkinointihanke jatkui näkyvästi mm. valtakunnallisissa medioissa ja matkamessuilla. Tärkeitä kohdealueita olivat pääkaupunkiseutu, Pirkanmaan ja Satakunta. Kampanjat keskittyivät laadukkaaseen asumiseen ja elämisen laatuun sekä yrittämiseen ja osaamiseen.</p> <p>Hanke rahoitettiin kunnallisin ja yksityisin varoin, valtaosan budjetista maksoi Turun kaupunkikonserni ja Varsinais-Suomen liitto. Yksityistä rahoitusta kertyi korkeintaan kolmasosa kokonaisbudjetista. Hanketta johti Place Marketing Oy.</p> <p>Markkinoinnin tuloksia mitattiin ja tulokset olivat rohkaisevia: mainokset huomattiin ja niistä pidettiin. Lifestyle-julkaisu, joka jaettiin Helsingin Sanomien liitteenä, sai erinomaisen vastaanoton. Tv-mainokset palkittiin Vuoden Mainos 2011 -kilpailussa. Yhteistyö MTV Europen ja Axl Smithin kanssa profiloit Varsinais-Suomea nuorten keskuudessa. Vuonna 2012 osallistuttiin Helsingin matkamessuille.</p> <p>Keväällä ja syksyllä 2012 julkaistiin 8-sivuinen asumisen lifestyle-liite suurimmissa sanomalehdissä. Myös sosiaalista mediaa on hyödynnetty. Innolink Oy:n tutkimus (lokakuu 2012) osoitti, että Turku on noussut Tampereen ohi kiinnostavimpana asuinpaikkakuntana. Maakuntamme kiinnostaa myös yrittäjiä.</p> <p>Syksyllä 2013 julkaistiin digitaalinen lifestyle-lehti ilmaisena iPad-sovelluksena. Näyttävä ja moderni julkaisu menestyi MARK:in Vuoden Mainos kilpailussa. Lehteä markkinoitiin mm. Helsingin matkamessuilla, Kärkimedian ja Talen-tumin iPad-medioissa sekä Turun lentokentällä. Lehteä voi hyödyntää markkinoinnissa vielä vuosia.</p> <p>Kuntien huonon taloudellisen tilanteen vuoksi yhteismarkkinointihanke tässä muodossa päättyi vuoden 2013 jälkeen, koska kunnat eivät hyväksyneet hankkeen edellyttämää liiton maksuosuuksien kasvua.</p>

Toimenpide	Parannetaan maakunnan satamien yhteistyötä ja kilpailukykyä. Selvitetään maakunnan satamien yhdistämistä.
X X X X	
Päävastuutahot	Satamat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio 20.3.2014 LL	<p>Satamayhteistyötä on tiivistetty Varsinais-Suomen ja Satakunnan satamien sekä kaupunkien toimin lounaisrannikkoyhteistyön (LOURA) puitteissa. LOURA-yhteistyön yhtenä tavoitteena on erityisesti lounaisrannikon satamien yhteistyön lisääminen ja kilpailukyyn kasvattaminen. Sen puitteissa on laadittu yhteistyötä koskevia selvityksiä.</p> <p>Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän valmisteleva meriliikennestrategia valmistui maaliskuussa 2014. Strategian painopisteet ovat meriliikenteen ympäristökysymyksissä (ml. rikki-direktiivi), merenkulun maksuissa ja tuissa, satamapolitiikassa sekä merenkulun työllisyys- ja osaamiskysymyksissä. Meriliikennestrategian valmisteluun on pyritty vaikuttamaan eri yhteyksissä maakunnan toimijoiden yhteistyössä ja esiin on nostettu Varsinais-Suomelle merkittäviä meriliikenteeseen ja meriklusteriin liittyviä kysymyksiä. Satamapolitiikan osalta meriliikennestrategiassa on tunnistettu satamien alueellinen merkitys sekä satamaverkoston määrittelyn tarpeettomuus valtiollisin ohjauksin. Meriliikennestrategia linjaa, että satamaverkosto kehitty palvelutarpeen sekä satamien kilpailukyyn pohjalta. Linjauksesta huolimatta voidaan todeta, että satamien erikoistuminen, työnjako sekä yhteistyö ovat edelleen oikeansuuntaiset keinot vähentää päällekkäisyyksiä ja alueellista kilpailua.</p>

Toimenpide	Kehitetään logistisia palveluja ja monipuolisia kansainvälisiä yhteyksiä mm. Turun lentoaseman ja satamien yhteydessä.
X X X X	
Päävastuutahot	Turku
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuvaa toimintaa.
Vastuuhenkilön arvio 20.3.2014 LL	<p>Turun lentoasema kuuluu TEN-T ydinverkon lentoasemaverkostoon yhdessä Helsinki-Vantaan lentoaseman kanssa ainoana lentoasemina Suomesta. Vuonna 2014 Finavia Oyj toteuttaa merkittäviä investointeja Turun lentoasemalla osana investointiohjelmaansa, joka sisältää niin lentoasemien toimintaa kehittäviä kuin ylläpitäviäkin töitä.</p> <p>Vuonna 2013 Turun lentoaseman kautta kulki noin 325 000 matkustajaa. Turun lentoaseman kautta kulkeva henkilöliikenne on vähentynyt vuodesta 2012 noin 29 %. Ilmiö ei selity yksistään halpalentoyhtiö Ryanairin vuonna 2012 operoimilla lennoilla, vaan matkustajat ovat vähentyneet myös muilla lentoreiteillä. Turun lentoasemalta on reittilentoja kotimaahan ja ulkomaille, ja lisäksi lentoasemaa hyödynnetään charter-lentoasemana. Pikalentorahdissa Turun lentoasemasta on kehittynyt merkittävä keskus, mikä luo hyvät edellytykset pikalentorahdin jatkokehittämiseksi. Turun kaupunki on panostanut rahtiliikenteen ja logistiikan edellytysten kehittämiseen lentoaseman ympäristössä, mutta lentoaseman markkinointiin ja lentoliikenneyhteyksien houkuttelemiseen ei nykyisellään ole osoitettu riittäviä resursseja lentoaseman potentiaalin täysimääräiseksi hyödyntämiseksi. Lentoliikenneyhteyksien pitkäjänteisen markkinoinnin ja kehittämisen haasteena on lentoyhtiöiden nopeampoinen päätöksenteko reittien operoinnin suhteen.</p> <p>Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee Suomen lentoliikennestrategiaa. Lentoliikennestrategian väliraportissa on tunnistettu Turun lentoaseman matkustajapotentiaali, merkitys Helsinki-Vantaan varalentoasemana sekä Rajavartiolaitoksen Turun vartiolentueen toimipaikkana. Varsinaissuomalaiset toimijat seuraavat yhteistyössä lentoliikennestrategian linjausten valmistelua ja pyrkivät vaikuttamaan maakunnan etua edistäen.</p> <p>Turun satamayhteyden kehittäminen (Suikkilantie) sai valtion toteutusrahoituksen syksyllä 2011 ja yhteyden nelikaistaistuksen toteuttaminen on valmistumassa. Kantatien 40 kehittämistä on selvitetty Varsinais-Suomen ELY-keskuksen johdolla Kehätien kehittämiselvityksessä. Jatkossa tien parantamista edistetään osana TEN-T verkoston kehittämistä.</p>

5.2.2 Yhdyskuntarakenteesta kestävä

Toimenpide	Ohjataan kaupallisten palvelujen ja työpaikkojen sijoittumista tukemaan ehyttä yhdyskuntarakennetta kuntien elinvoimaisuutta edistäen niiden omista lähtökohdista.
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat, Varsinais-Suomen liitto
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio KÄ 4.4.2014	<p>Maakuntakaavassa osoitetaan työpaikka- ja palvelualueita, jotka ehyttävät ja tukevat yhdyskuntarakennetta. Alueita on osoitettu paikkoihin, joissa ne mahdollistavat kuntien elinvoimaisuuden säilyttämisen ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen. Viimeisimmissä vahvistetuissa seutukohtaisissa maakuntakaavoissa on määritelty seudullisesti merkitävän vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajat seutukuntakeskuksissa ja toiminnallisella Turun kaupunkiseudulla. Tämä lisää huomattavasti kunka-kaavoituksen mahdollisuuksia ja siirtää tältä osin toimivaltaa ja vastuuta maakunnan liitolta kunnille.</p> <p>Kunnissa on vireillä useita kaupan hankkeita, jotka edellyttävät kaavamuutoksia. Kaavaprosesseissa on jatkuvasti yhä korostuneemmin noussut esiin tarve arvioida kaupan sijoittumisen vaikutuksia ja sen myötä myös laajemmin alueen palvelutason kehitystä suhteessa olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Erityisen tärkeäksi teemaksi kaavoitushankkeiden ohjauksessa on noussut olemassa olevien taajamien elinvoimaisuuden säilyminen. Teemoja käsitellään tapauskohtaisesti kuntien kanssa käytävissä kaavaneuvotteluissa. Kuntia on ohjeistettu yhdessä ELY-keskuksen kanssa MRL:n tarkistuksen tuomista muutostarpeista mm. tilaa vaativan erikoistavarakaupan siirtymäsäännösten osalta. Lisäksi kaavoitushankkeiden tavoitteisiin ja maankäyttöliisiin ratkaisutapoihin otetaan kantaa kaavoista annettavissa lausunnoissa.</p> <p>Rakennemallityön (RM35) tuloksia täydennetään liitossa laadittavalla keskusverkkoselvityksellä. Selvitys on tuottanut perusaineiston maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnittelulle. Tuloksena syntyy hierarkkista keskusluokittelua tarkentava, keskusten erilaisia profileja kuvaava tarkastelu.</p> <p>Syksyllä 2013 valmistui kaupan palveluverkkoselvitys, jonka pohjalta voidaan riittävällä tarkkuudella mitoittaa seudul-lista vähittäiskauppaa sekä tarkastella vähittäiskaupan vaikutusalueita toimialoittain. Lisäksi Varsinais-Suomen liitto kokoaa maakunnallisesti kattavaa palveluverkkotietokantaa. Maakunnan keskusverkon rakennetta, seudullisesti merkittävien kaupallisten palvelujen sijoittumista ja paikallisia taajamien kehittymismahdollisuuksia tullaan tulevaisuudessa maakuntakaavaprosessissa arvioimaan näiden selvitysten avulla.</p> <p>Käynnissä oleva liikennejärjestelmäsuunnitelmatyö tähtää kokonaisvaltaisempaan maankäyttöön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamiseen ja luo parempia edellytyksiä arvioida kaupallisten palvelujen ja työpaikka-alueiden sijoittumisen ja maankäytön volyymin vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen.</p> <p>Varsinais-Suomen taajamien, palvelujen ja liikenteen vaihemaakuntakaavan laadinta on käynnistynyt. Kaavoitustyön tavoitteisiin sisältyy eheän yhdyskuntarakenteen kehittäminen edelleen siten, että taajamien roolien selkiyttäminen ja identiteetin ja ominaispiirteiden parempi tunnistaminen mahdollistavat keskusten vetovoimatekijöiden vahvistamista osana keskusverkkoa.</p>

Toimenpide X X X X	Otetaan yleiskaavoitus kuntien strategiseksi suunnitteluvälineeksi. Vahvistetaan seudullista yleiskaavayhteistyötä ja panostetaan suunnittelun laatuun.
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio KÄ 4.4.2014	<p>Voimassa oleva, koko maakunnan alueen kattava Varsinais-Suomen maakuntakaava antaa hyvät edellytykset jatkaa kuntatason strategista suunnittelutyötä.</p> <p>Rakennemallityöprosessi on tiivistänyt seudullista kaavayhteistyötä ja nostanut esille kysymyksiä, jotka tulee seudullisesti ratkaista maakunnan vetovoimaisuuden, positiivisen kasvun ja kehityksen lisäämiseksi. Rakenne-mallityössä esille nousseet kehitysteemat toimivat ohjenuorana kuntien kanssa tehtävässä yleiskaavayhteistyössä.</p> <p>Vuonna 2012 perustettu maakunnan maankäytönsuunnittelijoista koostuva Alueidenkäytön yhteistyöryhmä kokoontuu säännöllisesti käsittelemään maakunnassa ja kunnissa ajankohtaisia maankäytönsuunnittelun kysymyksiä. Painopiste on maakunta- ja yleiskaavoituksessa.</p> <p>Lähes puolessa maakunnan kunnista on käynnissä keskustaajama-alueita koskeva yleiskaavoitustyö.</p>

Toimenpide X X X X	Laaditaan selvitykset maakuntakaavan tarkistamiseksi seuraavien teemojen osalta ja hyödynnetään tuloksia maakunnan kehittämisessä <ul style="list-style-type: none"> - ekologiset käytävät ja hiljaiset alueet - saariston (Turunmaa) rakennuskulttuuriympäristöt - kaupan palveluverkkoselvitys
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio KÄ 4.4.2014	<p>Kaupan palveluverkkoselvitystyö on valmistunut. Selvitystyöhön liittyen pidettiin kaksi sidosryhmätapaamista.</p> <p>Saariston (Turunmaan) rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointityö Kemiönsaarella valmistui 2013. Hanke päättyi keväällä 2014. Myös Paraisten rakennusinventointityötä on edistetty. Tulokset on tallennettu Maakun-tamuseon ja Varsinais-Suomen liiton yhteistyössä kehittämään informaatioportaaliin (MIP), josta tiedot ovat helposti suunnittelijoiden ja tutkijoiden hyödynnettävissä.</p> <p>Tuulivoimaan liittyvän vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä on selvitetty luonnonhiljaisien alueiden mahdollista sijoittumista Varsinais-Suomen alueella. Ekologisia verkostoja on selvitetty olemassa olevan tiedon perusteella.</p>

5.2.3 Toimiva liikennejärjestelmä

Toimenpide <table border="1"> <tr> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> </tr> </table>	X	X	X	X	X	Suunnitellaan ja kehitetään Varsinais-Suomen liikennejärjestelmää. Painopisteenä on Turun kaupunkiseutu.
X	X	X	X	X		
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto					
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuvaa toimintaa.					
Vastuuhenkilön arvio LL 20.3.2014	<p>Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnan. Maakunnallinen liikennestrategia sekä Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelma laaditaan yhteisessä suunnitteluprosessissa valtakunnallisen ns. uuden liikennepolitiikan suuntaviivat sekä kestävän liikkumisen näkökohdat huomioiden. Varsinais-Suomen liikennestrategia tukee osaltaan taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavan sekä Varsinais-Suomen maakuntastrategian valmistelua. Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelma tukee puolestaan MAL-aiesopimuksen toteuttamista sekä rakennemallissa sovittujen liikennejärjestelmän kehittämistavoitteiden konkretisoimista käytännön toimenpiteiksi.</p> <p>Em. suunnitteluprosessin rinnalla on toiminut Turun kaupunkiseudun jatkuvan liikennejärjestelmätöiden ryhmät. Turun kaupunki toimi ohjausryhmän vetovastuussa ja Varsinais-Suomen liitto työryhmän vetovastuussa. Jatkuvan liikennejärjestelmätöiden toimenpiteet ovat toteuttaneet osaltaan MAL-aiesopimuksessa määriteltyjä liikenneosa-alan toimenpiteitä sekä edistäneet liikennejärjestelmän osa-alalla ajankohtaisia asioita.</p>					
Toimenpide <table border="1"> <tr> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> </tr> </table>	X	X	X	X	X	Vaikutetaan uuteen liikennepoliittiseen selonteeseen siten, että seuraavat asiat on selonteossa huomioitu: <ul style="list-style-type: none"> - valtatie 8 Turku-Pori, yhteysvälihanke - paikallisjunaliikenne Turku-Salo, Turku-Loimaa ja Turku-Uusikaupunki - Turun seudun joukkoliikenteen voimakas kehittäminen - kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittäminen (mm. Turun satamayhteys, Salon itäinen ohitustie, kt 40 Turun kehätie) - liikennejärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen pitkäjänteisyys ja rahoitustason nosto - toimivan saaristoliikenteen turvaaminen
X	X	X	X	X		
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto					
Toteuttamis-aikataulu	2011					
Vastuuhenkilön arvio LL 20.3.2014	<p>Valtioneuvoston liikennepoliittisessa selonteossa eduskunnalle 2012 huomioitiin yhteysvälihanke vt 8 Turku-Pori hallituskaudella 2012–2015 aloitettavana liikenneverkon kehittämishankkeena. Varsinais-Suomen paikallisjunaliikenteestä ei liikennepoliittisessa selonteossa ollut mainintoja. Liikennepoliittisessa selonteossa huomioitiin erikseen suuret ja kasvavat kaupunkiseudut, erityisesti MAL-aiesopimusmenettelyn kehittäminen ja rahoitus, joukkoliikennetukikysymykset sekä raideliikenneinvestoinnit. Valtio ilmaisi liikennepoliittisessa selonteossa mm. valmiutensa suurten kaupunkiseutujen raideliikenneinvestointien rahoittamiseen 30 %:n osuudella. Turun sata-mayhteyden kehittäminen (Suikkilantie) sai valtion toteutusrahoituksen syksyllä 2011 ja yhteyden nelikaistaistuksen toteuttaminen on valmistumassa. Salon itäistä ohitustietä tai kt 40 Turun kehätiehanketta ei liikennepoliittisessa selonteossa mainittu. Lisäksi liikennepoliittisessa selonteossa tunnistettiin tarve liikennejärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen rahoitustason nostoon ja rahoituksen uudelleensuuntaamiseen liikenneverkkojen kehittämisinvestoinneista perusväylänpidon pieniin investointiohjelmiin ja ylläpitoon vuodesta 2016 alkaen. Liikennepoliittinen selonteko linjasi myös, että saaristoliikenteen palvelutasosta tehdään päätös ja osoitetaan siihen tarvittava rahoitus.</p> <p>Suomen hallitus päätti kehysriihessä 22.3.2013 valtiontalouden kehyksistä vuosille 2013–2016. Riihessä hyväksyttiin mm. hallituskauden suuret liikennehankkeet. Päätös sisälsi 100 milj. euron investointihankkeen käynnistämisen valtatielle 8 Turku-Pori yhteysvälille tällä hallituskaudella. Selonteon liikenneverkon kehittämisohjelma 2016–2022 ei sisällä parantamiskohteita valtatieltä 8. Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakunnilla on ollut yhteinen näkemys, että valtatie 8 parantaminen Turku-Pori yhteysvälillä vaatii tässä vaiheessa 210 milj. euron investoinnin. Selonteon kehittämisohjelman mukaan valtatie 8 kehittäminen jää kovin alkuvaiheeseen, kun 100 milj. euron aloitusinvestoinnille ei näytä olevan jatkoa. Kt 40 (Turun kehätie) kehittämistä edistetään jatkossa osana TEN-T ydinverkkoa.</p>					

Toimenpide	Kehitetään Varsinais-Suomen liikennejärjestelmää liikennejärjestelmätyössä määritellyn liikennepoliittikan edistämiseksi ja liikennejärjestelmäsuunnitelmiin sisältyvien toimenpideohjelmien mukaisin toimenpitein. Keskeisiä toimenpiteitä ovat edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> - Määritellään ja vaiheistetaan Salo–Lohja uuden ratalinjauksen suunnittelu sekä Uudenkaupungin radan kehittämistarpeet (mm. tasoristeysturvallisuus, tavaraliikenteen tarpeet, kantavuus ja sähköistys). - Parannetaan liikenneturvallisuutta (arvostuksen lisääminen sekä suistumis- ja kohtaamisonnettomuuksien vähentäminen, erityisesti valtatie 9). - Painotetaan ilmastotavoitteita liikennejärjestelmän kehittämisessä..
X X X X	
Päävastuutahot	Varsinais-Suomen liitto
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuvaa toimintaa.
Vastuuhenkilön arvio LL 20.3.2014	Varsinais-Suomen liikennestrategia 2035+ valmistuu elokuussa 2014. Liikennestrategian lähtökohtana on valtakunnantason uuden liikennepoliittikan suuntaviivojen huomioiminen. Ympäristöministeriö vahvisti 4.12.2012 Salo–Lohja-ratalinjaa koskevan Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavan. Kaavassa osoitetaan pitkän aikavälin aluevaraus uudelle ratayhteydelle Salon ja Lohjan välillä osana Helsingin ja Turun välistä nopeaa ratayhteyttä. Vaihemaakuntakaavan vahvistaminen mahdollistaa ratayhteyden jatkosuunnittelun käynnistämisen. Uudenkaupungin radan suunnittelu ei puolestaan ole edennyt. Uudenkaupungin radan kehittämistarpeet on esitetty Varsinais-Suomen liikennestrategialuonnoksessa, mutta ratainfrastruktuuriin liittyvien kehittämistarpeiden toteuttaminen on pitkälti Liikenneviraston vastuulla. Liikenneturvallisuuden parantamiseen sekä liikenneturvallisuustyön painoarvoon on kiinnitetty maakunnassa huomiota. Turun seudun turvallisen ja kestävä liikunnan suunnitelma on valmis ja suunnitelman toimenpiteitä edistetään resursoituna osana kaupunkiseudun jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä. Osana MAL-aiosopimuksen toteuttamista Turun rakennemallialueen kuntiin on perustettu liikenneturvallisuusryhmät. Valtatien 9 osalta voidaan todeta, että Loimaan seudun liikenneturvallisuus suunnitelma on valmistunut. Toiseksi, 2013 valmistuneen Turku–Tampere-kehityskäytävähankkeen keskeisenä tavoitteena oli liikenneturvallisuuden parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden esiin nostaminen valtatiellä 9. Hankkeen esille nostamia, liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä edistetään osana Varsinais-Suomen liikennestrategiaa. Parhailaan laadittavana olevien Varsinais-Suomen liikennestrategian sekä Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelman painotus on kestävä liikunnan edistämiseksi. Molemmat suunnitteluprosessit tukevat osaltaan ilmastotavoitteiden huomioimista liikennejärjestelmän osa-alalla. Lisäksi Varsinais-Suomen ilmasto- ja energiastrategia 2020 linjaa liikennejärjestelmään liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

5.2.4 Vetovoimainen ympäristö

Toimenpide	Tuetaan Saaristomeren ja muiden vesien hoitoa, esim. TEHO -hankkeessa tuotettuun toimintamalliin sitoutetaan kaikki valuma-alueen maatilat.
X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuva
Vastuuhenkilön arvio TJ 1.4.2014	TEHO Plus -hanke on maatalouden ympäristönsuojelua edistävä hanke, joka on vuosina 2011–2013 kehittänyt maatalouden ympäristöneuvontaa maatalojen kanssa, kokeillut käytäntöön sopivia viljelymenetelmiä ja edistänyt ravinteiden kierrätystä tilatasolla. Hanke on laatinut työkaluja viljelijöiden ja neuvonien käyttöön, mm. Maatilan ympäristötestin ja laskureita. Hanketta ovat rahoittaneet maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö, ja sitä hallinnoi Varsinais-Suomen ELY-keskus. Hanke toteutettiin yhteistyössä MTK-Satakunnan ja MTK-Varsinais-Suomen kanssa. Hankkeen toiminta-alueena on Satakunta ja Varsinais-Suomi, mutta yhteistyötä on tehty eri tahojen kanssa valtakunnallisesti ja tulokset on tarkoitettu valtakunnalliseen käyttöön. Vuoden 2014 aikana hanke järjestää valtakunnallisen tiedotuskierroksen maakuntien toimijoille ympäristötoimien hyödyistä ja mitä työkaluja on käytettävissä maatalojen ympäristöneuvontaan. Hanke päättyy vuoden 2014 loppuun. TEHO Plus-hankkeen erityisiä tuloksia on maatalouden käynnistyvän rahoituskauden ympäristökorvausjärjestelmän tehostuminen vesien suojelemaan näkökulmasta. EU-ohjelmakauden maatalouden ympäristökorvausten vaikuttavuutta lisää tuen kohdentaminen tila- ja lohkosolulle, mikä mahdollistaa toimenpiteiden tarkemman kohdentamisen vesistöjen tilan sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja kasvihuonekaasujen vähentämiseksi. ELY-keskuksen vetämä VELHO-hanke (Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla) on loppumassa Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa vuoden 2014 aikana. VELHO-hankkeessa on tehty pääosa Pro Saaristomeri -ohjelman vesistöaluetuystä ja loppuvan hankkeen jälkeen ei ole vielä tiedossa tätä toimintaa tukevaa rahoitusta tai htv-panostusta. Varsinais-Suomessa määrärahan korotusta odottavat useat tarpeelliset siirtoviemäri- ja yhdysvesijohtohankkeet. Käynnissä olevien hankkeiden lisäksi on edelleen vireillä useita toteutuskelpoisia kohteita vuosille 2014–2017. Valtion panokseen nähden hankkeiden vaikuttavuus on ollut hyvä alueiden toimeliaisuuteen, yhteistyöhön, elinkeinotoimintaan, vesihuollon varmuuteen sekä ympäristöön ja vesien suojeluun. Meidän alueella rahoitusta pitää olla käytettävissä vielä vuoteen 2020 asti, jotta kaikki tärkeät hankkeet saadaan toteutettua. Vähimmäistavoitteena pitäisi olla rahoituksen säilyminen nykyisellä tasolla ainakin viemärintiöohjelman loppuun asti vuodelle 2016. Varsinais-Suomen liitto on tyytymätön siihen, että mm. TOTSU -neuvotteluissa esitetyt Saaristomeren suojelutoimia ja investointeja ei ole otettu huomioon. Valtioneuvoston Itämerisitoimuksen vuodelle 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja Itämeren suojelua edistävien toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvitaan valtion budjetissa tasokorotus Itämeri-momentin määrärahoihin, myös valtion vesihuoltoinvestointeihin ja vesihuollon tukemiseen käytettävissä olevat määrärahat ovat tarpeeseen nähden liian pienet. Valtion kehysriihessä 2014 on poistettu kaikki rahat vesihuoltoinvestointeihin

Toimenpide	Laaditaan maa-ainesstrategia. Siinä huomioidaan kokonaisvaltaisesti maa-ainesten kestävä käyttö ja pohjaveden hyvä laatu ja riittävyys.
X X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014.
Vastuuhenkilön arvio TJ 1.4.2014	<p>Maakunnan liiton ylläpitämä luonnonvarafoorumi kokoaa yhteen alueen luonnonvarateemaan liittyviä toimijoita ja edistää kestävää luonnonvarataloutta. Maa-ainesteema on koko laajuudessaan mukana Varsinais-Suomen luonnonvarafoorumin työssä.</p> <p>Luonnonvara- ja resurssiviisaustoiminnassa on vuoden kuluessa tapahtunut paljon. Varsinais-Suomi on vahvasti mukana RESU-hankkeessa (Kierrätysliiketoiminta ja resurssitehokkuus Varsinais-Suomen vahvuudeksi) sekä UUMA 2 (uusiomaarakentamisen kehitysohjelma) työssä. RESU-hankkeessa on haastateltu maa-ainesalan yrityksiä ja kuntien kaavoitus- ja maanrakennustoiminnan asiantuntijoita uusien toimintatapojen edistämiseksi sekä pilottialueiden löytämiseksi. Syksyllä 2014 järjestetään luonnonvarafoorumi ja UUMA 2 -yhteistyössä seminaari maa-ainesten kestävästä käytöstä ja uusiomaarakentamisen edistämiseksi ja konkreettisten toimien eteenpäin viemiseksi.</p> <p>Liitto tulee kokoamaan maa-ainesten osalta yhteen myös strategiatason tavoitteet ja toimintatavat ensi kevääseen mennessä. Varsinais-Suomen liitolla on ELYn sijaan tässä toimenpiteessä keskeinen rooli yhteistyön eteenpäin viemisessä ja kumppanuustoimijoiden yhteen saattamisessa.</p>

Toimenpide	Luodaan erityyppisiä uusia metsien monimuotoisuutta ylläpitäviä alueita ja alueiden verkostoja vapaaehtoisin keinoin
X X X X	
Päävastuutahot	Metsäkeskus
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio TJ 1.4.2014	<p>Lounais-Suomen metsäohjelma 2012–2015 on valmistunut. Metsiä suojellaan pääosin Metso-ohjelman keinoin 15000 ha vuoteen 2020 mennessä. Ohjelman mukaan metsätalouden toimenpiteissä halutaan turvata arvokkaiden elinympäristöjen ja uhanalaisten eliöiden säilyminen. Säästöpuita tulee jättää vähintään viisi kpl/ha. Myös lahopuiden määrää halutaan lisätä.</p> <p>Vuonna 2013 on tehty metsäohjelman käytännön toteutusta. Kevään 2014 kehysriihessä hallitus päätti vahvistaa Etelä-Suomen metsien suojelua ohjaamalla 13 000 hehtaaria valtion maita METSO-ohjelmalla suojeltaviksi.</p>

Toimenpide	Edistetään kilpailukykyistä asuin- ja työpaikkaympäristöä / toimintaympäristöä tuottavaa kaupunkisuunnittelua.
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat, ELY
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuvaa
Vastuuhenkilön arvio KÄ 4.4.2014	<p>Hyvä ja laadukas ympäristö nähdään maakunnassa kilpailuvalttina. Kaupunkisuunnittelun rooli kilpailukykyisen asuin-, työpaikka- ja toimintaympäristön tuottamisessa on myös tunnistettu, mutta edelleenkin suunnittelun tai toteutuksen laatuun ei ohjata riittävästi henkilö- tai taloudellisia resursseja. Maakunnassa tapahtuvaa kaupunkisuunnittelua näyttää vaivaavan pirstaloituneisuus, jolloin kaupunkisuunnittelussa välttämätön kokonaisrakenteen hallinta ja kaupunkikuvallinen visiointi jää toteutumatta. Turun kaupunkiseudulle laadittu rakennemalli (RM35) osaltaan parantaa mahdollisuuksia vastata tähän haasteeseen.</p> <p>Ihmiselle parempi keskusta –hanke on päättymässä. Keskeisenä tavoitteena oli luoda edellytyksiä palvelutoimintojen kehittämiseksi laajentamalla kävelyalueita kirjastokorttelin ja Vanhan Suurtorin alueilla. Molemmat investointihankkeet ovat valmistuneet. Suurtorin alueen kiveys on uusittu ja kirjastosilta avattiin liikenteelle syksyllä 2013.</p> <p>Kuntien asemakaavaehdotuksista annettavissa lausunnoissa otetaan kantaa ympäristön kehittämiseksi asetettujen tavoitteiden toteutumismahdollisuuksiin kaavaratkaisuissa esitetyin keinoin.</p> <p>Tehty raitiotieselvitys tukee kaupunkiseudun kilpailukykyisen toiminta- ja asuinympäristön kehittämisen tavoitteita.</p>

5.2.5 Energia ja yhdyskuntahuolto

Toimenpide	Selvitetään Turun seudun uuden jätteenpoltto- tai muun käsittelylaitoksen sijoittamista Topinojalle tai vaihtoehtoisesti muihin kuntiin. (MV:n ponsi: tutkitaan mahdollisuus toteuttaa laitos koko maakunnan yhteishankkeena)
X X X X X	
Päävastuutahot	Turun seudun kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio AK 27.3.2014	<p>Lounais-Suomen yhdyskuntajätteen hankintarenkaan kilpailutus vuosien 2015-2017 osalta on ratkennut ja alueen kuntavastuulla olevat sekalaiset yhdyskuntajätteet toimitetaan poltettavaksi tämän hankinta-ajan aikana neljään erilliseen jätevoimalaan maakunnan ulkopuolelle. Varsinais-Suomen alueen osalta on YVA-prosessissa tullut esille jätteen energiahyötykäyttöön rakennettavien laitosten mahdollisina sijainteina Turun Topinojan ja Raison Palovuoren alue sekä Salon alue. Hankintakilpailun tulokset vuodesta 2018 eteenpäin on tarkoitus saada selvillä vuoden 2014 loppuun mennessä. Tällä hetkellä hankintarenkaan kilpailutuksessa oleva vuodesta 2018 alkavan noin 15-25 vuoden kestoisen sopimuskauden hyötykäyttöhankinnan kilpailutus tulee määrittämään tullaanko alueen jätteen kierrättämään, käyttämään hyödyksi energiana tai yhdistelemällä näitä hyödyntämisuotoja. Mikäli alueellinen kilpailutus tulee nojautumaan jätteen energiahyödyntämiseen, on mahdollista, että alueelle rakennetaan uusi jätteenpolttolaitos.</p>

Toimenpide	Edistetään maakunnallisen energiastrategian toteuttamista ja siinä erityisesti <ul style="list-style-type: none"> - uusiutuvan energian (ml. bioenergia) tuottamisen lisäämistä ja logistiikan järjestämistä - energia-alan huippuosaamisen lisäämistä ja yhteistyön tiivistämistä (energiateknologian osaamiskeskittymä).
X X X X	
Päävastuutahot	ELY, energiayhtiöt
Toteuttamis-aikataulu	2010-2014
Vastuuhenkilön arvio AK 27.3.2014	<p>EETU – Energiasta maakunnan etu -hanke (2010-2014) toimii maakunnassa Valonian koordinoimana. Hankkeen tavoitteena on maaseudun yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytysten parantuminen energiakustannusten pienemisen ja fossiilisten energialähteiden käytön vähentämisen ansiosta. Toisena tavoitteena on uuden teknologian käyttöönoton edistäminen ja tiedon levittäminen mm. energiatehokkuuden parantamiseen liittyvästä teknologiasta ja uusiutuvien energiamuotojen ja niiden tuottamiseen liittyvistä uusista liiketoimintamahdollisuuksista maaseudulla, kuten peltobioenergian hyödyntäminen biokaasuna tai bioetanolina. Varsinais-Suomen kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeen (HINKU) kuntien (Mynämäki ja Uudenkaupunki) kumppanuuskuntia ovat Laitila, Masku ja Nousiainen. HINKU-toiminta jatkuu aktiivisesti, laajenee edelleen ja luo käytännönläheistä toimintamallia uusiutuvan energian edistämiseksi ja kilpailukyvyyn nostamiseksi.</p> <p>Tuulivoimavaihe- ja maankäytön kehittäminen on hyväksytty maankäytönvaltuustossa ja on toimitettu kesällä 2013 ympäristöministeriöön vahvistettavaksi. Vahvistuspäätös vaihe- ja maankäytön kehittämisestä tulee todennäköisesti vuoden 2014 aikana. Usealla maankäytön kehittämisalueella on edetty kuntatasolla yksityiskohtaisten kaavoitusten laatimiseen.</p> <p>Varsinais-Suomen liiton ja Turun AMK yhteistyönä käynnistetty syksyllä 2012 Varsinais-Suomen bioenergian tuotannon suunnittelu ja ohjaus -hanke. Hankkeen puitteissa on selvitetty maakunnan alueen bioenergia-potentiaalia pelto- ja eläintilojen hukkajakeiden osalta yhdistäen metsäkeskuksen metsäenergiatiedot. Hanke valmistuu vuoden 2014 kesällä.</p> <p>Kimitoön självförförande på energi -hanke tuottaa uusia seudullisia uusiutuvana energian toimintamalleja ja käytännön ratkaisuja. Hanke loppuu vuoden 2014 lopussa.</p> <p>Maakunnassa toimii lisäksi useita uusiutuvaan energiaan liittyviä hankkeita ja toimenpiteitä sekä yhteistyöverkostoja, esim. eGreenNet ja LOURA. Lisäksi Luonnonvarafoorumi käsittelee myös energia-alaan liittyviä teemoja.</p> <p>Åbo Akademilla on tutkimusta ja mallinnusta energiantuotannon polttotekniikan prosesseihin, eri materiaali- ja rakenteiden mahdollisuuksista tulevaisuuden aurinkokennoissa, akuissa, pattereissa tai superkondensattoreissa sekä ilmakehän hiilidioksidin sitomiseen liittyviä tekniikoita. Turun yliopistolla suoritetaan tutkimusta jonka tavoitteena on tukea energiatuotantajärjestelmien muutosta tunnistamalla tulevaisuuden osaamistarpeita ja kehittämällä toteuttamiskeinoja.</p>

Toimenpide	Edistetään maakaasuputken vetämistä maakuntaan.
X X	
Päävastuutahot	Energiayhtiöt
Toteuttamis-aikataulu	Jatkuva
Vastuuhenkilön arvio AK 27.3.2014	<p>Gasum on suunnitellut maakaasuputken rakentamista Mäntsälästä Turun talousalueelle. Hankkeen tekninen suunnittelu on edennyt pitkälle, mutta toteutus päätöstä siirtoputken rakentamisesta ei ole tehty. Putken rakentamisen edellytyksenä on, että sen vaikutuspiiristä löytyy riittävä vuotuinen käyttö maakaasulle. Viime aikaiset energiaverotukseen liittyvät ratkaisut eivät ole tukeneet maakaasuverkon ulottamista Varsinais-Suomeen. Turun kaupunkialueen tulevissa energialaitossuunnitelmissa ei ole tullut esille sellaisia laitosvaihtoehtoja, jotka käyttäisivät merkittävässä määrin energianlähteenä maakaasua. Maakaasuputken rakentaminen ei ole Gasumin aktiivisessa suunnittelussa.</p> <p>Turun sataman alueelle Pansioon on suunniteltu rakennettavaksi nesteytetyn maakaasun tuontiterminaali. Turun piste palvelisi laivaliikennettä ja alueen teollisuutta, ja mahdollistaisi alueen teollisuuden tarpeisiin rakennettavan maakaasuputkiverkoston. Pansion alueen kaavoitus LNG:n tuontiterminaalin osalta on käsitellyssä. Gasum on suunnittelemassa myös LNG-terminaalin rakentamista Poriin sekä Inkooseen tai Porvooseen.</p>

Toimenpide	Edistetään jätevesiosuuskuntien perustamista ja vesilaitosten yhdistämistä suuremmiksi yksiköiksi ja tuetaan alueellisen vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttamista (esim. siirtoviemärit).
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio TJ 1.4.2014	<p>Kuntien omat vesihuoltosuunnitelmat ovat Varsinais-Suomessa erittäin hyvin ajan tasalla. Alueellisista suunnitelmista viimeiseksi päivitetty on Turun seudun alueellinen vesihuoltosuunnitelma. Lähes kaikki alueelliset suunnitelmat ovat 2000-luvulla päivitettyjä, joten tilanne on kohtuullisen hyvä. Rikkonaiset saaristoalueet ovat suunnitelmien toteutumisen kannalta osoittautuneet haasteellisimmiksi ja esim. Varsinais-Suomen saariston yhteishankkeet ovat toteutuneet heikoimmin.</p> <p>Varsinais-Suomessa määrärahan korotusta odottavat useat tarpeelliset siirtoviemäri- ja yhdysvesijohdohankkeet. Käynnissä olevien hankkeiden lisäksi on edelleen vireillä useita toteutuskelpoisia kohteita vuosille 2014-2017. Valtion panokseen nähden hankkeiden vaikuttavuus on ollut hyvä alueiden toimeliasuuteen, yhteistyöhön, elinkeinotoimintaan, vesihuollon varmuuteen sekä ympäristöön ja vesien suojeluun. Meidän alueella rahoitusta pitää olla käytettävissä vielä vuoteen 2020 asti, jotta kaikki tärkeät hankkeet saadaan toteutettua. Vähimmäistavoitteena pitäisi olla rahoituksen säilyminen nykyisellä tasolla ainakin viemäröintiohjelman loppuun asti vuodelle 2016. Valtion kehysriihessä 2014 on poistettu kaikki rahat vesihuoltoinvestointeihin.</p> <p>Siirtoviemäreiden rakentamisen lisääntyessä verkoston kapasiteetti on koetuksella. Pienempien laitosten käyttöön alun perin mitoitettujen verkoston osien ongelmana on käyttöhuippujen aikaan tapahtuvat ylijuuksutukset. Tämän vähentämiseksi on tärkeää että hulevesiä pääsisi mahdollisimman vähän mukaan varsinaisiin jätevesiverkostoihin. Varsinais-Suomen liitto lähti mukaan Turun kaupungin vetämään kaupunkiseudun hulevesiselvitystyöhön ja se on valmistunut talven aikana.</p> <p>Lain siirtymäsäännöksiä on aiemmasta takarajasta muutettu siten, että haja-asutusalueen jätevesihuollon vaatimuksi-en takaraja on nyt maaliskuu 2016. Yhteenvetona voidaan todeta, että suurten laitosten toteuttaminen on onnistunut hyvin, mutta jätevesiosuuskuntapuolella on ongelmia osin rahojen puutteen vuoksi mutta myös asenteiden ja yhteistyön puuttumisen vuoksi.</p> <p>Lokakuussa 2013 käynnistyi EAKR-rahoituksella Tukea osuuskunnan perustamiseen -hanke (TUKOS), joka neuvoo ja tukee idea-asteella olevia jätevesiosuuskuntia. Neuvontaa suoritetaan Vakka-Suomen alueella. TUKOS-hankkeen tavoitteena on edistää lupaavien ja idea-asteella olevien osuuskuntamuotoisten vesihuolto-hankkeiden toteutumista. Useat hankkeet jäivät vain idea-asteelle, kun osuuskunnasta kiinnostuneilla ei ole riittävästi tarvittavaa tieto-taitoa aloitusvaiheessa ja asukkaat vastustavat hanketta oikean tiedon puuttumisen vuoksi. TUKOS-hanke antaa työkaluja, tietoa ja apua tarvittavan alkumomentin saamiseksi osuuskunnan käynnistymiseen. Hanke on kuitenkin edennyt heikosti, koska ei ole löytynyt riittävästi kiinnostusta osuuskuntien käynnistämiseen.</p>

5.3 Kattavat hyvinvointipalvelut ja turvallinen elämä

5.3.1. Kunta- ja palvelurakenne kaipaava uudistamista

Toimenpide	Tuetaan vapaaehtoisia kuntaliitoksia ja kuntien yhteistyötä.
X X	
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2012-2015
Vastuuhenkilön arvio JV 14.5.2014	<p>2013 voimaan tullut kuntarakennelaki velvoittaa kunnat selvittämään yhdistymistä, mikäli kunta täyttää yhdenkin laissa säädetyistä selvityspuusteista. Varsinais-Suomessa on käynnissä kolmella alueella kuntarakennelain mukaisia erityisiä kuntajakoselvityksiä: 1) Turun seutu (17 kuntaa), 2) Kemiönsaari ja Parainen sekä 3) Uusikau-punki, Laitila ja Pyhäranta (selvitykset: Rauma-Laitila, Laitila-Uusikaupunki, Uusikaupunki-Pyhäranta, Rauma-Pyhäranta-Eurajoki). Liiton tuottamaa aineistoa on hyödynnetty selvitystöissä.</p> <p>Vapaaehtoisia kuntien yhdistymisiä ei ole vireillä Varsinais-Suomessa.</p>

5.3.2 Turvataan peruspalvelut

Toimenpide X X X	Peruspalveluja kehitettäessä lähtökohtana pidetään ennaltaehkäisyä, varhaista puuttumista ja kuntoutusta. Peruspalvelut järjestetään kunnissa lähipalveluina ja erityispalvelut hoidetaan yhteistoiminta-alueella tai sitä laajemmalla alueella. Kehittämistoimenpiteiden painopisteinä ovat <ul style="list-style-type: none"> - lasten ja nuorten perheiden palvelut - vanhustenhuolto - päihde- ja mielenterveystyö - vammaispalvelujen kehittäminen
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	Koko ohjelmakausi 2011-2014
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	Varsinais-Suomessa on suuria haasteita sosiaali- ja terveyssektorilla. Kehitys on ollut viime vuosina huolestuttavaa erityisesti lastensuojelussa ja perhepolitiikassa. Esimerkiksi lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut tuntuvasti viime vuosina. Viime kesänä voimaan astui vanhuspalvelulaki, jonka toteutumista seurataan tiheällä syklillä. Meneillään oleva sote-uudistus tulee toteutuessaan vaikuttamaan koko peruspalvelukenttään ja kunnalliseen palveluntuotantoon. Kunnat ovat monelta osin olleet odottavalla kannalla ja niiden kehitystyö on ollut melko vähäistä tämän vuoksi. Kuluva vuoden maaliskuussa puolueiden puheenjohtajat pääsivät yksimielisyyteen ERVA:sta. Ehdotuksen mukaan Sote-alueet perustuvat viiteen ERVA-alueeseen. Niihin yhdistetään sekä perus- että erikoisterveydenhuolto ja lisäksi vaativaa sosiaalitoimintaa. Vammaispalvelujen kehittämisessä on tapahtunut edistymistä maakunnassa. Tästä esimerkkinä on yksilöllisen asumisen kehittyminen. Maakuntaohjelman painopisteet on otettu huomioon hyvin mm. alueellisessa KASTE-ohjelmassa ja tehdyssä hankkeiden rahoituspäätöksissä. KASTE-ohjelman rahoittamilla hankkeilla on osaltaan tehty kehitystyötä eri kohderyhmien parissa.

Toimenpide X X X X	Lisätään sosiaali- ja terveydenhoitoalojen henkilökunnan koulutusta ja uudistetaan koulutusta sosiaali- ja terveysalan tietotaidon yhdistämiseksi.
Päävastuutahot	Korkeakoulut
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	Syksyllä 2013 aloitti Turun yliopistossa aiempaa suurempi määrä uusia sosiaalityön opiskelijoita. Tämä on seurausta muun muassa kuntien aktiivisesta toiminnasta asian eteenpäin viemisessä. Lisäksi Varsinais-Suomessa on keskitytty sote-alan kansainvälistymisen edistämistyöhön yhdessä TEM:in ja Varsinais-Suomen muiden toimijoiden kanssa. Uutena avauksena on syytä mainita, että ammattikorkeakoulussa on mahdollista opiskella hammasteknikoksi jatkossa. Turun ammattikorkeakoulu aloittaa hammasteknikkokoulutuksen syksyllä 2015.

5.3.3 Kiinni elämässä

Toimenpide X ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Vakinaistetaan pajakouluja.
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	Pajakoulujen vakinaistaminen maakuntaan ei ole edennyt. Ainoa pajakoulumainen toiminto on Kaarinassa toimiva 10. luokka.

Toimenpide X ☒ ☒ ☒ ☐ ☐	Luodaan koulunkäynnin keskeyttämisen seurantajärjestelmä, johon sisältyy toimenpiteet puuttua koulunkäynnin keskeyttämiseen.
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio EH 2.4.2014	<p>Vuoden 2011 nuorisolain perusteella on kuntiin perustettu monialaisia lapsi- ja nuorisopoliitiikan koordinaatioryhmiä, joiden tehtävänä on mm. seurata valmistuneiden nuorten sijoittumista ja puuttua koulunkäynnin keskeyttämisiin, järjestää etsivän nuorisotyön toiminta sekä huolehtia viranomaisten välisestä tiedon kulusta ja tietojen luovutuksesta. Varsinais-Suomen kunnissa koordinaatioryhmiä on muodostettu kattavasti ja suurimmassa osassa kuntia tehdään etsivää nuorisotyötä (Koordinaatioryhmä puuttuu vain yhdestä kunnasta) sekä työpaja-toimintaa. Varsinais-Suomessa on solmittu myös maakunnan laajuinen sopimus ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja nuorten työpajojen kesken nivelvaiheiden yhteistyön tehostamiseksi. Rakenteet toimivat mutta systemaattinen toiminta edellyttää kehittämistä.</p> <p>Varsinais-Suomen ELY-keskus ohjaa ja koordinoi kuntien lapsi- ja nuorisotyötä. ELY-keskus kutsui maakunnan lapsi- ja nuorityön yhteistyöfoorumin 2012 kerran. Toiminta elvytetään uudestaan syksyllä 2013. Teemoina ovat nuorisotakuu ja lasten ja nuorten hyvinvointi.</p> <p>Maakunnassa on myös toteutettu ns. MAST –hanke, jossa mainittua seurantajärjestelmää on kehitetty (ks. http://www.mastohjaus.fi/)</p>

Toimenpide	Tuetaan sosiaalisten ja yhteiskunnallisten yritysten perustamista.
X X	
Päävastuutahot	ELY
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio PP 3.4.2014	<p>Sosiaalisen yrityksen nimeä voivat käyttää ainoastaan työ- ja elinkeinoministeriössä pidettävään sosiaalisten yritysten rekisteriin merkityt yritykset. Rekisteröintiä haetaan erikseen työ- ja elinkeinoministeriöltä. Sosiaalisten yritysten rekisterissä on 111 yritystä, joista vain kolme on Varsinais-Suomesta (tilanne 31.3.2014). Vuotta aikaisemmin rekisterissä oli 169 yritystä, joista seitsemän Varsinais-Suomesta. Sosiaalisten yritysten määrä on siis laskussa sekä valtakunnan että maakunnan tasolla.</p> <p>Varsinais-Suomessa panoksen kärki on suunnattu työpajatoiminnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kautta tapahtuvaan tukityöllistämiseen. Asiakasmäärät sillä puolella ovat 10-kertaiset sosiaalisiin yrityksiin verrattuna ja yhdistysten toimintamallit ja toiminta on periaatteessa samaa kuin sosiaalisilla yrityksilläkin. Varsinais-Suomessa sosiaaliset yritykset ovat aikanaan syntyneet juuri vanhojen työpajojen pohjalta.</p>

Toimenpide	Kehitetään erilaisia osallistumismuotoja esim.
X X X	<ul style="list-style-type: none"> - tuetaan aluetoimikuntatyötä - perustetaan kaikkiin kuntiin nuorisovaltuustot - perustetaan erilaisia matalan kynnyksen tapaamispaikkoja
Päävastuutahot	Kunnat, kolmas sektori
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio VR 28.3.2014	<p>Tiedossa olevat nuorisofoorumit ja niiden aloitusvuosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Naantalın nuorisofoorumi (2002) - Auran Team Cafesko –nuorisokahvila tiimi (2005) - Paimion nuorisoneuvosto (2005) - Liedon nuorisovaltuusto (2010) - Maskun nuorisofoorumi (2005) - Mynämäen nuorisoparlamentti (2004) - Ruskon nuorisovaltuusto (2009) - Salon nuorisovaltuusto (2009) - Nousiaisten nuorisokokous (2009) - Paraisten nuorisohallitus (2009) - Kemiönsaaren nuorisoparlamentti (2003) - Uudenkaupungin nuorisovaltuusto (2001) - Vakka-Suomen nuorisofoorumi (2009 Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo, Kustavi) - Loimaan nuorisovaltuusto - Raision Nuorten aloitekanava - Someron nuorisovaltuusto - Turun Nuortenturku foorumi (2003-2013) - Turun nuorisovaltuusto (2014) <p>Suomen nuorisovaltuustojen liiton Varsinais-Suomen piiriin kuuluu myös Satakunta. Varsinais-Suomen liiton yhteyteen on perustettu Varsinais-Suomen nuorisojärjestöjen neuvottelukunta. Pöytyälle on perustettu vuoden 2011 alussa kylien neuvottelukunta, joka kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa. Paraisten aluelautakunta on toiminut vuodesta 2009 lähtien. Salon kaupunginhallituksen alaisuudessa vuosina 2009-2012 toimineiden viiden aluetoimikunnan toiminta on päättynyt. Turussa nuorisovaltuuston lisäksi toimivat Lasten parlamentti ja turku.fi/paikalla palautejärjestelmä. Lisäksi Turussa kerätään asiakaspalautetta, toteutetaan asukaskyselyjä ja järjestetään kuulemistilaisuuksia. Turkuun perustettiin nuorisovaltuusto syyskuussa 2013. (Samassa yhteydessä Nuorten Turku Foorumi lakkautettu)</p>

5.3.4 Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Toimenpide	Laaditaan seudulliset / työssäkäyntialuekohtaiset turvallisuussuunnitelmat, joihin kuuluvat muun muassa koulupoliisi- ja pelastustoiminta, liikenteen asennekasvatus sekä hoito- ja hoivaitosten turvallisuus (automaattiset sammutuslaitteistot).
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat, pelastus- ja poliisitoimi
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio LL 31.3.2014	<p>Turvallisuussuunnitelma voidaan tehdä maakunnallisesti, usean kunnan yhteistyönä tai kuntakohtaisesti. Paikallinen turvallisuussuunnittelu käynnistyi vuonna 1999 valtioneuvoston tekemällä Turvallisuustalkoot -periaatepäätöksellä. Paikalliset turvallisuussuunnitelmat kattavat rikosturvallisuuden lisäksi mm. palo-, ja liikenneturvallisuuden, poikkeusolojen turvallisuuden, tapaturmat ja onnettomuudet. Varsinais-Suomessa turvallisuussuunnitelmia on laadittu vaihtelevasti kuntakohtaisesti ja seutukunnittain.</p> <p>Valtioneuvosto teki 14.6.2012 periaatepäätöksen kolmannesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta, jonka nimi on Turvallisempi huominen. Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti aluehallintovirastojen tehtävänä on laatia yhteistyössä alue- ja paikallistason toimijoiden kanssa sisäisen turvallisuuden toimeenpanosuunnitelma. Turvallisempaan huomiseen Lounais-Suomessa (2013) on asiakirja, joka vastaa tähän toimeksiantoon Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa.</p>

Toimenpide	Kootaan kuntien yhteinen esteettömyyteen erikoistunut tieto yhteen paikkaan (resurssikeskus). Laajennetaan esteettömyysasiamiestoimintaa.
X X X X	
Päävastuutahot	Kunnat
Toteuttamis-aikataulu	2011-2014
Vastuuhenkilön arvio LL 20.3.2014	<p>Esteettömyyteen erikoistunut tieto on koottu Turun AMK:n tiloihin, jossa toimii neuvontakeskus Kunnonkoti. Neuvontakeskus Kunnonkoti on vierailukeskus, jossa voi tutustua esteettömän ja turvallisen asumisen ratkaisuihin, hyvinvointitekologiaan, apuvälineisiin ja tuotteisiin. Näyttelytila on rakennettu yhteistyössä alan ammattilaisten ja yritysten kanssa ja siinä pyritään huomioimaan monenlaisia asumisen haasteita eri käyttäjäryhmien näkökulmista. Näyttely on kaikille avoin. Kunnonkoti toimii myös oppimis- ja kehittämissympäristönä.</p> <p>Esteettömyysasiamiestoiminnan laajentaminen on edennyt osaan Turun naapurikunnista. Esteettömyysasiamies toimii Turun kaupungin organisaatiossa. Seudullisen esteettömyysasiamiehen palvelusopimusta tarjottiin Turun kaupungin toimesta 14 kunnalle, joista 7 kuntaa päätti sopimuksen solmimisesta Turun kaupungin kanssa. Toukokuusta 2013 alkaen esteettömyysasiamiehen palveluita tarjotaan seudullisesti Liedon, Maskun, Naantalın, Paimion, Raision, Ruskon, Sauvon ja Turun esteettömyyden edistämiseksi. Myös Laitilassa toimii kunnallinen esteettömyysasiamies. Esteettömyysasiamiestoiminnan tilanne on siis tulevaisuudessa sekä seudulliseen esteettömyysasiamiestoimintaan mukaan lähteivissä kunnissa että Laitilassa hyvä. Ko. toiminnan ulkopuolisissa kunnissa esteettömyysasiamiestoimintaa on syytä edelleen edistää.</p>

5.3.5 Monikulttuurisuus ja moniarvoisuus

Toimenpide X X X	Parannetaan kaikkien siirtolaisten kotoutumismahdollisuuksia turvaamalla kaikille, riippumatta maahantulon syistä, mahdollisuus päästä kotouttamiskoulutukseen sekä varmistamalla kaikille riittävä suomenkielen opetus.
Päävastuutahot	ELY, kunnat
Toteuttamis-aikataulu	Koko ohjelmakausi
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	Hallituksen puolivälitarkastelussa sovittiin viime vuoden maaliskuussa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen määrärahan nostamisesta vuosille 2013-2016. Tämä mahdollistaa Varsinais-Suomessa kotoutumiskoulutuksen hankinnan kasvattamisen noin 10 %:lla vuosittain. Määräraha nousee n. 4 me:sta 5 me:oon. Turun kaupunki kehitti vuosina 2012-2013 Osallisena Suomessa –hankkeessa erityisesti nuorille maahanmuuttajille ja kotiäideille suunnattua koulutusta. ELY:n, TE-toimiston ja kuntien käytännön yhteistyön kehittämiseksi on sovittu säännöllisten tapaamisten pitämisestä kaksi kertaa vuodessa muun yhteydenpidon lisäksi. Haasteita luonnollisesti riittää, esim. luku- ja kirjoitustaidon opetuksessa.

Toimenpide X X	Kaikki seutukunnat osallistuvat pakolaisten vastaanottoon.
Päävastuutahot	Seutukunnat
Toteuttamis-aikataulu	Koko ohjelmakausi
Vastuuhenkilön arvio VMK 27.3.2014	Kunnat, jotka ovat sitoutuneet ottamaan pakolaisia, ovat Naantali, Raisio, Lieto, Turku, Kaarina ja Salo. Kuntien välistä yhteistyötä on tiivistetty. Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio ja Turku vastaanottavat yhteistyössä 30 kiintiöpakolaista Syyriasta. Parainen selvittää tällä hetkellä vastaanoton aloittamista uudelleen.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku | PB 273 (Bangårdsgatan 36) 20101 Åbo
+358 2 2100 900 | kirjaamo@varsinais-suomi.fi | www.varsinais-suomi.fi | Y - 0922305-9